

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Lenka Kopecká

Ochrana osobních údajov

Diplomová práca

Vedúci diplomovej práce: Doc. JUDr. Vladimír Vopálka, CSc.

Katedra: Správneho práva a správnej vedy

Datum vypracování práce: 13. júl 2009

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som predkladanú diplomovú prácu vypracovala samostatne za použitia zdrojov a literatúry v nej uvedených.

V Prahe dňa 15. září 2009

Lenka Kopecká

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Právna úprava.....	7
2.1. Komunitárna právna úprava.....	7
2.1.1. Zmluva č. 108.....	7
2.1.2. Smernica 95/46/ES.....	8
2.1.3. Smernica 2002/58/ES.....	9
2.1.4. Rámcové rozhodnutie Rady 2008/977/SVV.....	10
2.2. Česká právna úprava.....	10
2.2.1. Listina základných práv a slobod.....	11
2.2.2. Zákon na ochranu osobných údajov.....	12
3. Osobný údaj.....	14
3.1. Definícia osobných údajov.....	14
3.2. Druhy osobných údajov.....	16
3.2.1. Anonymné údaje.....	16
3.2.2. Identifikačné údaje.....	17
3.2.3. Adresné údaje.....	19
3.2.4. Popisné údaje.....	20
3.2.5. Citlivé údaje.....	20
4. Subjekt osobných údajov a jeho práva.....	23
4.1. Subjekt osobných údajov.....	23
4.1.1. Osobné údaje zesnulých.....	24
4.2. Práva subjektu osobných údajov vyplývajúce zo zákona č. 101/2000 Zb.	26
4.2.1. Právo na informácie.....	26
4.2.2. Žiadosť o vysvetlenie a odstránenie závadného stavu.....	27
5. Spracovanie osobných údajov.....	28
5.1. Pojem spracovanie.....	28
5.1.1. Zhromažďovanie.....	29
5.1.2. Uchovávanie, blokovanie, likvidácia.....	30
5.1.3. Zverejňovanie.....	30
5.2. Správca a spracovateľ osobných údajov.....	31
5.2.1. Správca osobných údajov.....	31
5.2.2. Spracovateľ osobných údajov.....	32
5.3. Právny titul pre spracovania osobných údajov.....	34
5.3.1. Súhlas subjektu údajov.....	34
5.3.2. Spracovanie osobných údajov bez súhlasu subjektu údajov.....	35
5.3.3. Spracovanie osobných údajov bez súhlasu subjektu údajov za účelom ponuky obchodu a služieb.....	36
5.4. Právny titul pre spracovanie citlivých osobných údajov.....	39
5.5. Základné pravidlá pri spracovaní osobných údajov.....	40
5.5.1. Povinnosti pred zahájením spracovania osobných údajov.....	41
5.5.1.1. Povinnosť stanoviť účel spracovania.....	41
5.5.1.2. Povinnosť stanoviť prostriedky a spôsob spracovania.....	42
5.5.1.3. Oznamovacia povinnosť.....	43
5.5.2. Povinnosti správcu pri spracovaní osobných údajov.....	43
5.5.2.1. Presnosť osobných údajov.....	43
5.5.2.2. Druh a rozsah spracovávaných osobných údajov.....	45
5.5.2.3. Doba uchovania osobných údajov.....	46
5.5.2.4. Spracovanie v súlade s účelom.....	47
5.5.2.5. Otvorenosť zhromažďovania osobných údajov.....	47
5.5.2.6. Nezdržovanie osobných údajov.....	47
5.5.2.7. Informačná povinnosť.....	48
5.5.2.8. Povinnosť zabezpečiť osobné údaje.....	49

5.5.3.	Povinnosti správcu pri ukončení spracovania osobných údajov.....	52
5.5.4.	Povinnosti spracovateľa pri spracovaní osobných údajov.....	53
5.5.5.	Povinnosti zamestnancov správcu alebo spracovateľa osobných údajov...54	
5.5.5.1.	Povinnosť mlčanlivosti.....	54
5.5.6.	Povinnosti pri predávaní osobných údajov do zahraničia.....	56
6.	Orgány ochrany osobných údajov.....	59
6.1.	Úrad na ochranu osobných údajov.....	60
6.1.1.	Postavenie a pôsobnosť Úradu	60
6.1.2.	Činnosť Úradu.....	62
6.1.2.1.	Kontrolná činnosť Úradu.....	63
6.1.2.2.	Správne trestanie.....	65
6.1.2.3.	Register spracovaní.....	68
7.	Aktuálna téma – kamerové systémy.....	69
6.2.	Kamerový systém v bytových domoch.....	73
6.3.	Kamerový systém na pracovisku	74
6.4.	Kamerový systém v zdravotníckych zariadeniach.....	75
8.	Záver	76
	Zoznam použitej literatury a prameňov	78
	Summary	80
	Kľúčové slová	

1. Úvod

To, čo život každého človeka sprevádza v zásade od jeho narodenia až po smrť, a niekedy presahuje aj túto hranicu ľudského bytia, sú osobné údaje. Vtisknú nám ich rodičia pri narodení, ich počet sa samovoľne zvyšuje či znižuje počas nášho života. Len v malom počte týchto prípadov máme možnosť ich vznik ovplyvniť, preto by sme mali mať možnosť ovplyvniť aspoň nakladanie s nimi.

Povedomie o to, čo všetko sa za osobné údaje považuje, a že existuje možnosť, ako ich môžeme chrániť, je až zarážajúco nízke. Jediné z čoho je badať zvyšujúci sa záujem o túto oblasť, je vyššia frekvencia medializovaných prípadov, kedy už k narušeniu súkromia neoprávneným nakladaním s osobnými údajmi došlo. Niektorí ľudia však vnímajú nakladanie s ich osobnými údajmi bez ich vedomia a súhlasu, ako zásah do svojho súkromia. Naopak sú stále jedinci, ktorí tomu neprikladajú značný význam.

Je faktom, že ochrana osobných údajov je relatívne mladým právnym inštitútom, ktorý však už našiel svoje vyjadrenie nie len v medzinárodných, ale aj českých právnych prameňoch. Ich cieľom je predovšetkým poskytnúť jednotlivcovi možnosť pôsobiť aj svojím vlastným úsilím smerom k ochrane svojich osobných údajov. Dôvodom potreby zakotviť túto oblasť bolo určite narastajúce, až alarmujúce množstvo prípadov, kedy sa osobné údaje stávajú nástrojom v rukách tých, ktorým nič nebráni v ich neoprávnenom využití či zneužití. Rozvoj infomačných technológií a digitalizácie skoro všetkých sfér života človeka, súkromných ale aj verejných, predstavujú určite potencionálne vyššie riziko, že budú naše údaje poľahky použité niekým, kto k tomu rozhodne nemá ani právny titul ani zmocnenie. To všetko zohľadnil zákonodárca pri konštrukcii zákona, ktorého neľahkou úlohou je definovať, čo môžeme za osobné údaje považovať, určiť hranice nakladania s nimi, ich zverejňovania či predávania do zahraničia, a v neposlednom rade ustanoviť orgán nadaný odpovedajúcimi právomocami, ktorý môže jednanie v rozpore s týmto zákonom postihnúť príslušnou sankciou.

Kedže mne osobne určite nie je ľahostajným, kto a ako s mojimi osobnými údajmi nakladá, zdalo sa mi vhodné, zvoliť si práve ochranu osobných údajov za tému svojej diplomovej práce. Hlavným vodítkom pri jej spracovaní mi bola platná právna úprava, ktorej ústredným bodom je v českom právnom pojatí práve zákon č. 101/2000 Zb.,

o ochrane osobných údajov a o zmene niektorých zákonov, a súčasne prax nadobudnutá pri mojej práci na Úrade na ochranu osobných údajov.

2. Právna úprava

Pre vytvorenie si obrazu o danaj problematike je nepochybne najdôležitejšie zozbieranie, spracovanie, poznanie a pochopenie právnej úpravy daného právneho inštitútu.

Ochrana osobných údajov, i keď sa zdá byť relatívne mladým ohniskom záujmu, má svoj pôvod a vyjadrenie už od polovice 70. rokov minulého storočia i formou záväzných prameňov práva, a to prevažne v súvislosti s rozvojom modernejších technológií a postupov, ktoré si toto záväzné zakotvenie ochrany osobných údajov vyžiadali. Národná úprava sa snaží v súčasnosti viac než kedykoľvek pred tým reflektovať európsky trend a postupovať v súlade s nadnárodnou normotvorbou, spočívajúcou v rukách Európskeho parlamentu a Rady Európy. A preto si dovoľím začať práve výpočtom európskej normotvorby.

2.1. Komunitárna právna úprava

2.1.1. Zmluva č. 108

Prvým završením snáh o spracovanie a úpravu ochrany osobných údajov bolo prijatie Zmluvy Rady Európy č. 108/1981 (ďalej len Zmluva č. 108), o ochrane osôb, so zreteľom na automatizované zpracovanie osobných dát. Vymedzila základné pojmy a stanovila zásady nakladania s osobnými údajmi. Stala sa základným dokumentom, z ktorého sa dodnes odvodzujú základné princípy ochrany osobných údajov, objavujúce sa v národných úpravách všetkých štátov Európskeho spoločenstva, resp. Európskej únie.

K Zmluve č. 108 bol následne prijatý aj Dodatokový protokol platný pre Českú republiku od 1. júla 2004, ktorý zaväzuje k zriadeniu minimálne jedného nezávislého kontrolného orgánu, dozerajúceho na dodržiavanie vnútroštátnych opatrení prijatých k ochrane osobných údajov, a ďalej sa venuje možnosti poskytovania osobných údajov i do štátov, ktoré nie sú zmluvnými stranami Zmluvy č. 108, pokiaľ predávajúci štát zabezpečí dostatočným spôsobom zamýšľaný prenos týchto údajov.

2.1.2. Smernica 95/46/ES

Na Zmluvu č.108 naviazala a vo viac či menej sa prelínajúcom obsahu zakotvila na nadnárodnej úrovni ochranu osobných údajov Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES (ďalej len Smernica 95/46/ES) o ochrane fyzických osôb v súvislosti so spracovaním osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov, z 24. októbra 1995. Smernica je tvorená 7 kapitolami, prvá z nich pojednáva od obecných ustanovení o predmete úpravy, cez definície užívaných pojmov v ochrane osobných údajov, oblasť pôsobnosti, ktorá zahŕňa jak automatizované tak neautomatizované spracovanie osobných údajov, až po použiteľnosti vnútroštátnych ustanovení, ktoré prijme členský štát na základe tejto smernice.

Druhá kapitola je venovaná obecným podmienkam pre zákonnosť spracovania osobných údajov, ako sú zásady pre kvalitu údajov a pre oprávnenosť ich spracovania. Samostatná časť je venovaná tiež zvláštnym kategóriám údajov, ktoré môžu členské štáty zakázať spracovávať, pokiaľ odhaľujú rasový či etnický pôvod, politické názory, náboženské alebo filozofické presvedčenie, odbornú príslušnosť, ako aj spracovanie údajov týkajúcich sa zdravia a sexuálneho života. Prevažná väčšina týchto údajov, býva v českej právnej úprave radená pod pojem citlivý údaj, ktorý bude v ďalších kapitolách podrobnejšie vysvetlený. Samostatný článok sa tiež venuje spracovaniu osobných údajov v kontexte s právom na slobodu prejavu, ktorý stanoví, že členský štát pre spracovanie osobných údajov výlučne pre účely žurnalistiky, umeleckého či literárneho prejavu, môže stanoviť výnimky z kapitol Smernice 95/46/ES, ale len ak je to nevyhnutné preto, aby bolo uvedené do súladu právo na súkromie s predpismi upravujúcimi slobodu prejavu. Ďalšie oddiely tejto kapitoly sú venované právam subjektov údajov, ktoré im plynú zo samotného spracovania ich osobných údajov, ako je právo na informovanie v prípade zhromažďovania údajov poskytnutých, ale aj neposkytnutých od samotného subjektu údajov, právu na prístup k osobným údajom a na námietky proti spracovaniu údajov, ktoré sa ich týkajú. Ďalšie ustanovenia kladú požiadavky na samotných správcov a spracovateľov osobných údajov, na dôvernosť, bezpečnosť osobných údajov, oznamovaciu povinnosť voči dozorovému orgánu a náležitosti oznámenia.

Tretia kapitola je venovaná súdnemu prezkumu, ktorý má právo využiť každá osoba v prípade porušenia práv zaručených vnútroštátnymi predpismi, zodpovednosti a právu na náhradu škôd, a tiež sankciám, ktorých určenie ponecháva na členských štátoch.

Štvrtá kapitola sa venuje poskytovaniu osobných údajov do tretích zemí, zásadám, za ktorých k nemu môže dojsť a výnimkám z týchto zásad.

Piatou kapitolou je založená povinnosť pre všetky členské štáty a Komisiu podporiť vypracovanie kódexov chovania sa, ktoré majú prispieť, s ohľadom na zvláštnu povahu rôznych odvetví, k riadnemu uplatňovaniu vnútroštátnych právnych predpisov prijímaných členskými štátmi na základe tejto smernice.

V šiestej kapitole sa zaväzujú členské štáty k vytvoreniu orgánu dozoru a pracovnej skupiny pre ochranu fyzických osôb v súvislosti so spracovaním osobných údajov. V českom pojatí je ňou Pracovná skupina WP 29.

Záverečná kapitola pojednáva o vykonávacích opatreniach v Spoločenstve, o zriadení poradného výboru, ktorý zujíma stanoviská k návrhom vykonávacích opatrení.

V tomto duchu, v akom je spracovaná Smernica 95/46/ES sa nesie vnútroštátna právna úprava väčšiny európskych štátov.

2.1.3. Smernica 2002/58/ES

Ďalším predpisom zaoberajúcim sa danou problematikou je Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES (ďalej len Smernica 2002/58/ES) z 12. júla 2002, o spracovaní osobných údajov a ochrane súkromia v odvetví elektronických komunikácií. Táto smernica bola zmenená Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/24/ES (ďalej len Smernica 2006/24/ES) z 15. marca 2006, o uchovávaní údajov vytváraných alebo spracovávaných v súvislosti s poskytovaním dostupných služieb elektronických komunikácií alebo verejných komunikačných sietí a o zmene Smernice 2002/58/ES. Účelom tejto úpravy je harmonizovať právnu úpravu členských štátov týkajúcu sa povinností poskytovateľov verejne dostupných služieb elektronických komunikácií alebo verejných komunikačných sietí, pokiaľ ide o úpravu uchovávania osobných údajov nimi vytvorených alebo spracovávaných. Jej hlavným cieľom je

zaistiť dostupnosť týchto údajov pre účely vyšetrovania, odhaľovania a stíhania závažných trestných činov.

2.1.4. Rámcové rozhodnutie Rady 2008/977/SVV

Na poslednom mieste, i keď ani zďaleka nejde o kompletný výpočet medzinárodnej úpravy tohoto inštitútu, by som spomenula Rámcové rozhodnutie Rady 2008/977/SVV z dňa 27. novembra 2008, o ochrane osobných údajov spracovávaných v rámci policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach. V článku 3 vytyčuje hlavnú povinnosť príslušných orgánov zhromažďovať osobné údaje iba k stanoveným, výslovne vyjadreným a legitímnym účelom v rámci svojich úloh a spracovávať ich len pre účely, pre ktoré boli zhromaždené. Nasledujúce články sa venujú ďalším povinnostiam súvisiacim s ich spracovaním, blokovaním, vymazávaním a poskytovaním iným štátom.

2.2. Česká právna úprava

„Vývoj právnej úpravy od roku 1948 do roku 1989 je možné popísať stručne, keďže vtedajší režim žiadnu ochranu súkromia nepripúšťal, a o tom, že majú ľudia právo na ochranu súkromia sa začalo uvažovať a písať až začiatkom 80. rokov. Konečne ochrane osobných údajov sa prvé zmienky objavujú až koncom 80. rokov 20. storočia.¹“

V súčasnosti môžeme konštatovať, že Česká republika je štát demokratický, zvrchovaný a právny, založený na úcte a rešpektovaní základných práv a slobôd zakotvených v uznesení predsedníctva Českej národnej rady č. 2/1993 Zb. o vyhlásení Listiny základných práv a slobôd (ďalej len Listina), tak aj v Zmluve o ochrane ľudských práv a slobôd. Vychádzame pritom z Preambuly Ústavy Českej republiky a Listiny, ako dvoch hlavných predpisov. Práve preto som z týchto predpisov vychádzala aj pri popisovaní právnej úpravy ochrany osobných údajov.

¹ Mates, J., Ochrana osobních údajů, Praha, Karolinum, 2002, s. 40

2.2.1. Listina základných práv a slobôd

Právo na ochranu osobných údajov je veľmi často podradované alebo stotožňované s právom na ochranu súkromia, čo v značnej miere komplikuje náhľad na túto problematiku. Zároveň však nie je možné ich vnímať ako dve oddelené a nesúvisiace práva. Práve naopak, právo na ochranu osobných údajov zachytáva úzší aspekt toho, čo by sme si dovolili nazvať svojim súkromím, čím deklaruje nutnosť chrániť tieto osobné údaje minimálne do takej miery, ako je chránené samotné súkromie fyzických osôb. Svoje vyjadrenie našlo toto zaradenie aj v Listine, ktorá zakotvuje v článku 10, ako jedno zo základných ľudských práv, právo každého na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, a právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o jeho osobe. Ale táto ochrana nie je mysliteľná bez ochrany ďalších aspektov ľudskej osobnosti, zaradených v ďalších odstavcoch už spomínaného článku. Hovoríme o práve na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a mena.

Často je do opozičnej polohy k týmto právam stavané ďalšie Listinou zakotvené a chránené politické právo označované ako právo na informácie, ktoré našlo svoje vyjadrenie v článku 17. Ten doslovne stanoví, že: „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať ideje a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Cenzúra je neprípustná. Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie je možné obmedziť zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre ochranu práv a slobôd druhých, bezpečnosť štátu, verejnú bezpečnosť, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Štátne orgány a orgány územnej samosprávy sú povinné primeraným spôsobom poskytnúť informácie o svojej činnosti.“ „V konečnom dôsledku sú obe spomenuté práva konštruované v zásade rovnako, za účelom ochrany pred neoprávnenými zásahmi zo strany či už súkromných alebo verejných, štátnych činiteľov. Rozdiel môžeme vidieť v tom, že právo na ochranu súkromia neukladá žiadnemu subjektu výslovnú povinnosť poskytnúť svoje osobné údaje, čo by v zásade negovalo samotné právo, a je konštruované tak, že zaručuje priehľadnosť a dohľadateľnosť postupov tých, ktorý

s osobnými údajmi nakladajú. Naopak právo na informácie zaväzuje orgány štátnej moci k povinnosti zverejňovať informácie o svojej činnosti, ktorá je tak zo strany spoločnosti podrobená kontrole.²“ Je teda možné konstatovať, že tieto dve práva by jedno bez druhého, a samozrejme bez celej plejády ďalších práv obsiahnutých v Listine, nemali význam a je nevyhnutné ich všetky posudzovať a aplikovať vo vzájomnom kontexte a súvislostiach. Pri negácii ktoréhokoľvek z nich, sú hranice ostatných až príliš obmedzené a ich realizácia v živote sa stáva obtiažnou ak nie nemožnou.

2.2.2. Zákon na ochranu osobných údajov

Neznižujúc dôležitosť ústavnej roviny ochrany osobných údajov a zmieňovaného práva na súkromie, je nutné pozrieť sa bližšie na vyjadrenie a prevedenie týchto ústavných základov do bežného života, prostredníctvom bežných zákonov, ktorých porušenia sa môže občan kedykoľvek dovolať.

Prvou snahou o implementovanie znenia Úmluvy č. 108 bol zákon č. 256/1992 Zb., o ochrane osobných údajov v informačných systémoch, ktorý zakotvil definíciu pojmov i zásady nakladania s osobnými údajmi. Zároveň však trpel zásadným nedostatkom, a to neexistenciou správnych sankcií a nestanovením žiadneho nezávislého orgánu, ktorý by vykonával dozor nad spracovaním osobných údajov.

Aktuálnym platným zákonom je zákon č. 101/2000 Zb., o ochrane osobných údajov a o zmene niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 101/2000 Zb), ktorý prešiel za 9 rokov svojej existencie už skoro dvoma desiatkami novelizácií. Zatiaľ asi najvýznamnejšou zmenou bolo prijatie zákona č. 439/2004 Sb., ktorý priblížil podmienky ochrany súkromia každého človeka v Českej republike podmienkam, za ktorých je chránené toto ústavné právo v krajinách Európskeho spoločenstva, a tiež spresnil niektoré pojmy užívané v zákone a zaviedol pojmy nové, odpovedajúce právu Európskej únie. Upravil problematiku predávania osobných údajov do zahraničia, vzťah medzi správcou a subjektom osobných údajov, a v neposlednej rade spresnil kompetencie Úradu na ochranu osobných údajov a výrazne novelizoval i sankčné ustanovenia.

² Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 7

Nejde ani zďaleka o jediný zákon zaoberajúci sa ochranou osobných údajov, ktorá je po vstupe Českej republiky do Európskej únie zapracovávaná do stále väčšieho počtu zákonov, upravujúcich odvetia viac či menej prichádzajúce do styku s osobnými údajmi. Preto sledovať komplexne právnu úpravu osobných údajov je úloha skoro nadľudská, nehovoriac o neustálych zmenách, nových či novelizovaných zákonoch. Preto si dovoľím zamerať sa v ďalších kapitolách a vychádzať hlavne zo zákona č. 101/2000 Zb., ako smerodajného a obecného na problematiku nazerajúceho predpisu.

3. Osobné údaje

3.1. Definícia osobných údajov

Úmluva č. 108 definuje osobný údaj ako „akúkoľvek informáciu týkajúcu sa určeného alebo určiteľného subjektu údajov“. Zákon č. 101/2000 Zb. potom v súlade so Smernicou 95/46/ES túto definíciu ďalej rozvíja v § 4 písm. a) o vetu: „Subjekt údajov sa považuje za určený alebo určiteľný, ak je možné subjekt údajov priamo či nepriamo identifikovať hlavne na základe čísla, kódu alebo jedného či viacerých prvkov, špecifických len pre jeho fyzickú, fyziologickú, psychickú, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.“ Výraz „všetky informácie“ použitý v Smernici 95/46/ES i v zákone č. 101/2000 Zb., jasne signalizuje zámer zákonodárcu definovať tento pojem široko. „Zo samotnej definície vyplýva, že sa vymedzuje vo vzťahu údaju k tomu, o kom vypovedá, tj. k subjektu údajov.“³ Samotný pojem údaj, nenašiel vyjadrenie a svoju definíciu v zákone, napriek tomu ho môžeme v kontexte českých a zahraničných právnych predpisov chápať ako čiastočné synonymum pojmu informácia. V odborných slovníkoch je uvádzaný taktiež ako druh sémanticky vymedzenej informácie, vyznačujúcej sa tým, že vyjadruje a pomenúva nejakú charakteristiku nejakej entity a súčasne vyjadruje hodnotu tejto charakteristiky. Z hľadiska povahy informácií sú teda osobnými údajmi všetky druhy tvrdení o osobe, či už ide o tvrdenia objektívne alebo subjektívne, pravdivé či nepravdivé. Tak isto je ponechaná voľnosť forme, v akej je informácia vyjadrená, môže sa jednať o listinnú podobu, uloženie v pamäti počítača, zvukové či obrazové údaje, údaje zaznamenané formou písma, znakov a radom ďalších spôsobov.

Samotná existencia určitého údaju, napriek tomu nemá sama o sebe žiadnu váhu, pokiaľ ho nie je možné vzťahnúť k určite fyzickej osobe, subjektu údajov. Tu však zákonodárca kladie ďalšiu podmienku, že tento subjekt musí byť na základe tohto údaju, respektíve údajov určený. Nie je možné bez zbytku vymedziť, aké údaje nám pomôžu subjekt údajov identifikovať a spoľahlivo určiť vo vzťahu k ostatným osobám. „Existujú určité identifikátory, ktoré nás odlišia od ostatných, napríklad meno a priezvisko, ale ani tie nemusia vždy postačovať, vzhľadom k výskytu frekventovaných

³ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 19

mien. Existujú i ďalšie údaje, ktoré nás už odlišia spoľahlivo, napríklad DNA či otláčok prsta, ale tu narážame na nemožnosť zabezpečiť si ich bežnými a dostupnými prostriedkami. Môžeme tak tieto identifikátory rozdeliť na tri skupiny:

- a) tie, ktoré nám boli pridelené pre obecnú identifikáciu – meno a priezvisko;
- b) tie, ktoré máme vrodené – otláčok prsta, tvár, DNA;
- c) tie, ktoré nám boli pridelené pre určitý účel – PIN, platobná karta, adresa bydliska.⁴

Potom je už len veľmi jednotlivo a subjektívne možné posudzovať, aká kombinácia údajov, pre koho a v akej situácii, môžu viesť ku skutočnej identifikácii daného subjektu. Možno pre čiastočné uľahčenie tejto dilemy, bol požiadavok určenosti subjektu rozšírený aj na možnosť jeho určiteľnosti, „teda možnosť, ako k údajom, ktoré o danej osobe už máme, pridať ďalšie, z dostupných a legálnych zdrojov, ktoré nám ju pomôžu spoľahlivo identifikovať, a ktorých získanie je relatívne jednoduché.“⁵ „Relatívnu jednoduchosť“ je možné odvodiť z pôvodného znenia definície osobného údaje, ktorá obsahovala tiež vetu „o osobný údaj sa nejedná, pokiaľ treba k zisteniu identity subjektu údajov neprimerané množstvo času, úsila či materiálnych zdrojov“, prípadne z bodu 26. Smernice 95/46/ES, ktorý uvádza, že „pre určenie, či je osoba identifikovateľná, treba prihliadnuť k všetkým prostriedkom, ktoré môžu byť rozumne použité jak správcom, tak inou osobou pre identifikáciu danej osoby.“ To znamená zohľadniť aj náklady nutné na vykonanie identifikácie danej osoby a účel tejto identifikácie, a súčasne brať do úvahy to, že ide o kritérium, ktoré do veľkej miery závisí na vyspelosti technológií a ich dostupnosti danej osobe.

Vo vzťahu k definícii pojmu osobný údaj je nutné spomenúť aj judikát Najvyššieho správneho súdu, ktorý poukazuje tiež na mnohorakosť nazerania na otázku, čo pod tento pojem zaradiť, a v odôvodnení rozsudku nájdeme názor, že „plná identifikácia fyzickej osoby v súčasných podmienkach technologicky vyspelej spoločnosti, t.j. za vysokého stupňa rozvoja elektronických a iných médií, ktoré sú väčšine populácie ľahko dostupné, vo svojej podstate neznamená nič iné, než možnosť túto osobu určitým spôsobom kontaktovať, bez toho aby bolo nutné poznať jej aktuálne miesto pobytu. Preto sa výklad pojmu osobný údaj nemôže obmedziť striktne len na znalosť napríklad rodného čísla, adresy alebo pracoviska subjektu údajov. Z tohoto pohľadu treba za

⁴ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 16

⁵ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 19

osobný údaj považovať aj číslo mobilného telefónu určitej osoby, i keď môže byť toto číslo používané príslušnou osobou len dočasne, a zároveň nijak nešpecifikuje jej fyzickú, psychickú, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu. Prostredníctvom toho čísla je však možné daný subjekt v určitom časovom úseku priamo kontaktovať, a tento subjekt je tak dosiahnuteľný a iným spôsobom určiteľný, a to prípadne aj bez znalosti jeho mena, a ďalších údajov, ktoré už väzbu na jeho fyziologickú, psychickú, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu majú.⁶ Osobne považujem daný judikát za značný prielom do často dosť úzko vnímanej a vykladanej definície pojmu osobný údaj. Je však nutné si zároveň uvedomiť, že verejnosťou budú osobné údaje vždy vnímané skôr v kontexte ich mena, priezviska, rodného čísla, prípadne adresy bydliska.

3.2. Druhy osobných údajov

S ohľadom na potrebu ochrany osobných údajov, je rozumné a potrebné si jednotlivé druhy osobných údajov aspoň čiastočne priblížiť a popísať. Ich delenie do nasledujúcich kategórií je vhodné ako z hľadiska možnosti poznať, čo všetko sa za osobný údaj v skutočnosti dá označiť, tak z hľadiska jednoduchšej orientácie v ďalšom výklade.

3.2.1. Anonymné údaje

Do protikladu k osobnému údaju, je často stavaný údaj anonymný. Tj. údaj, z ktorého nie je fyzická osoba určená ani určiteľná. Našiel svoje vyjadrenie aj v § 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Zb., ktorý ho definuje ako údaj, ktorý buď v pôvodnom tvare, alebo po vykonanom spracovaní nie je možné vzťahovať k určenému alebo určiteľnému subjektu údajov. Anonymizovať údaj znamená učiniť z osobných údajov, údaj anonymný, a to buď úplne, aby už nikdy nebolo možné daný údaj použiť k určeniu osoby, alebo čiastočne, kedy za splnenia istých podmienok bude možné znova daný subjekt určiť. „Napriek tomu, môže subjekt údajov tento anonymný údaj k sebe znova vzťahovať, alebo tak nechať učiniť niekoho iného, takže väzba medzi ním a jeho údajom

⁶ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu 9 As 34/2008-68 z 12. februára 2009, <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=anonymZneni&id=19215&mark=>

bude stále existovať, takže naďalej ostane osobným údajom. Odlišuje sa tak od údajov agregovaných alebo generalizovaných.⁷“ Najčastejšie k anonymizácii dochádza v odvetviach vedy, výskumu či v štatistike. Reflektuje to aj § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Zb., ktorý ako jednu z výnimiek umožňuje spracovávať osobné údaje pre účely štatistické alebo vedecké i po dlhšiu dobu, než je nevyhnutná pre účely ich spracovania, ale za podmienky, že sú anonymizované hneď ako je to možné. Anonymizovať je možné aj začíernením určitých osobných údajov, čo je často využívané pri sprístupňovaní zväzkov Štátnej bezpečnostnej služby, prípadne označiť subjekt iba údajmi, z ktorých jeho identitu nebude možné pre nikoho odvodiť.

3.2.2. Identifikačné údaje

Asi najfrekvencovanejšou kategóriou alebo najbežnejšie sa vyskytujúcim druhom osobných údajov sú údaje identifikačné. Čo sa za ne považuje, závisí vždy v značnej miere od istých konvencií a od ich zakotvenia v právnych predpisoch. Identifikačné údaje vyjadrujú nejakú vlastnosť, alebo inú charakteristiku, ktorá sa rozlišuje u všetkých ľudí patriacich do istej komunity a ich užívanie je formálne podporované. Ich forma je teda obvykle pevne stanovená a ich užívanie je právom vynucované. V praxi sa často stretávame s názorom, že jedine tieto údaje považujú mnohí za jediné osobné údaje, ktoré je možné k danej osobe vzťahovať.

Za najzákladnejšie môžeme označiť meno a priezvisko, ktoré si subjekt môže do značnej miery určiť a zvoliť sám, respektíve je táto voľba závislá na rodičoch novorodenca. Samozrejme má subjekt možnosť s týmto údajom ďalej manipulovať. To všetko v medziach zákona č. 301/2000 Zb., o matrikách, mene a priezvisku. Mať a užívať svoje meno a priezvisko nie je iba právom, ale i povinnosťou každého občana v styku s úradmi a orgánmi verejnej moci. Časté je tiež užívanie pseudonymov, na ktorých úpravu sa zameriava zákon č. 121/2000 Zb., o práve autorskom, o právach súvisiacich s autorským právom a o zmene niektorých zákonov, ktorý pseudonym definuje ako prejav vôle jeho nositeľa, ktorý daný pseudonym užíva. Súčasne zakazuje bez súhlasu jeho nositeľa vyzradiť jeho skutočné meno a priezvisko pri diele, ktoré bolo

⁷ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 32-33

pod ním zverejnené. U týchto dvoch identifikačných údajov zohráva veľkú rolu tiež ich unikátnosť, prípadne známosť nositeľa daného mena.

Dátum a miesto narodenia bývajú užívané ako údaje často doplňujúce meno a priezvisko subjektu údajov pre jeho presnejšiu identifikáciu. Nie je neobvyklé, že rodičia pomenujú svoje deti svojimi krstnými menami, a tak sa tento údaj stáva zásadným rozlišovacím znakom. Na rozdiel od mena a priezviska sú však tieto údaje raz dané a nemenné.

Další a vo zvýšenej miere chránený identifikačný údaj je rodné číslo fyzickej osoby, ktoré je každému občanovi českej republiky pridelené už pri jeho narodení. Jedinečnosť rodného čísla spočíva v jeho konštrukcii, nejde o náhodný úhrn čísel pridelených danej osobe, ale ide o desaťmiestne číslo, v ktorom prvé dvojčíslicie vyjadruje posledné dve číslice roku narodenia, druhé dvojčíslicie mesiac narodenia (u žien zvýšené o 50) a tretie dvojčíslicie vyjadruje deň narodenia. Štvorčíslicie za lomítkom rozlišuje obyvateľov narodených v rovnakom kalendárnom dni. Obecne sa úprave a ochrane rodných čísel venuje zákon č. 133/2000 Zb., o evidencii obyvateľov a rodných číslach. Za potrebné považujem v tomto smere uviesť § 13c tohoto zákona, ktorý upravuje podmienky využívania rodného čísla, a to nasledovne: rodné čísla je možné využívať len

- a) ak ide o činnosť ministerstiev, iných správnych úradov, orgánov poverených výkonom štátnej správy, súdov, vyplývajúcu z ich zákonom stanovenej pôsobnosti, alebo notárov pre potreby vedenia Centrálnej evidencie závetí,
- b) ak to stanoví zvláštny zákon, alebo
- c) so súhlasom nositeľa rodného čísla alebo jeho zákonného zástupcu.

„Na spracovanie rodného čísla podľa § 13c odst. 1 písm. b) zákona č. 133/2000 Zb. je možné aplikovať jedine výklad, že zvláštny zákon bude obsahovať priamo vo svojom texte právo, alebo dokonca povinnosť spracovávať rodné číslo.⁸“ Samozrejmom požiadavkou na spracovanie rodného čísla so súhlasom subjektu údajov bude určite to, aby tento súhlas spĺňal náležitosti ustanovenie § 4 písm. n) zákona č. 101/2000 Zb., teda, že pôjde o slobodný a vedomý prejav vôle subjektu údajov, ktorého obsahom je súhlas subjektu údajov so spracovaním osobných údajov a tiež ustanovenie § 5 odst. 4 zákona č. 101/2000 Zb., teda, že bude subjekt údajov pri udelení súhlasu informovaný

⁸ Bartík, V., Janečková, E., Ochrana osobných údajů v aplikační praxi (vybrané otázky), Praha, Linde Praha, a.s., 2009, s. 124

o tom, pre aký účel spracovania a k akým osobným údajom súhlas dáva, akému správcovi a na aké obdobie. Tento súhlas musí byť správca schopný preukázať po celú dobu spracovania. Tento identifikačný údaj našiel svoje vyjadrenie aj v podobe čísla poistenca. Zároveň existuje nespočetné množstvo ďalších zvláštnych zákonov, ktoré upravujú používanie rodného čísla. Nemalým problémom v tomto smere a pre potencionálne zneužitie sa priam ideálnymi javia verejne prístupné evidencie obsahujúce rodné čísla. Jednou z nich je nepochybne obchodný register obsahujúci rodné čísla jak jednatel'ov spoločností, tak iných osôb zainteresovaných nejakým spôsobom na registrovanom subjekte, a druhou z nich je kataster nehnuteľností. Oba sú v svojej elektronickej podobe prístupné neobmedzenému okruhu osôb, ktoré môžu do týchto evidencií ľubovoľne bez akéhokoľvek záznamu či registrácie nazerat'.

Ďalšími identifikačnými údajmi sú číslo občianskeho preukazu, číslo cestovného pasu, daňové identifikačné číslo, upravené samostatnými zákonmi. A ďalej sem môžeme zaradiť aj osobné čísla zmesnancov, využívané prevažne pre potreby zamestnávateľa, prípadne čísla služobných či advokátsky preukazov.

3.2.3. Adresné údaje

Adresné údaje sú druhom osobných údajov, ktorý je nevyhnutný z hľadiska možnosti obrátiť sa na konkrétnu osobu na konkrétnom mieste. Určite sem môžeme zaradiť miesto trvalého pobytu, ktoré podľa zákona č. 133/2000 Zb., môže byť len jedno pre jedného obyvateľa. Obdobnú funkciu plní aj údaj o prechodnom bydlisku alebo doručovacia adresa a často využívaným spôsobom pre kontaktovanie subjektu býva aj adresa zamestnávateľa.

Telefónne číslo, ako ďalšie, je možno pohodlnejším, i keď nie zaručeným spôsobom ako dosiahnuť konkrétny subjekt. V tomto smere nie je zaručená možnosť kontaktovať hneď tú ktorú osobu, keďže číslo nie je pevne zraštené s jedným užívateľom pevnej linky alebo mobilného telefónu, a taktiež je bežné užívať v súčasnosti viacero čísel. Nič to však nemení na tom, že jeho využitím je človek identifikovateľný. Obdobe to platí i o číslach faxu alebo adrese elektronickej pošty.

3.2.4. Popisné údaje

U tohoto druhu údajov ide o pomerne širokú škálu, ktorá sa dostáva vždy k hranici toho, čo ešte je možné za osobný údaj považovať a čo už nie. Keďže je to problém vznikajúci pri aplikácii zákona č. 101/2000 Zb., môžeme na neho nazerať v kontexte tohoto zákona tak, že „pôjde o osobný údaj, ak bude existovať úmysel do budúcnosti takéto údaje zisťovať a užívať ich ďalej ako údaje vypovedajúce o subjekte údajov. To za podmienky, že tak bude činené vždy v súlade s vopred stanoveným účelom a zohľadní sa pritom tiež možnosť tento úmysel realizovať.“⁹ Budem teda ďalej vychádzať prevažne z definície pojmu osobný údaj, konkrétne z jeho druhej polovice, ktorý hovorí o prvkoch špecifických pre fyzickú, fyziologickú, psychickú, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu fyzickej osoby. Zjednodušene pôjde o údaje, ktoré nám pomôžu dokresliť celkový obraz daného subjektu údajov.

Typickým popisným údajom je titul užívaný subjektom údajov. Ten je navyše chránený nie len podľa zákona č. 101/2000 Zb., ale aj zákonom č. 200/1990 Zb., o priestupok, ktorý postihuje a zakazuje úmyselné neoprávnené užívanie vedeckej alebo umeleckej hodnosti, alebo titulu absolventa vysokej školy. Ako ďalšie môžeme menovať číslo účtu, zákaznícke číslo, číslo poisťky, ktoré môžeme označiť ako „ad hoc číslo, to znamená čísla využívané pre vnútornú potrebu toho, kto číslo udeľuje a spravuje.“¹⁰

Často využívanými sú informácie o povolání, profesii alebo funkcii vykonávanej subjektom údajov. Tak isto údaje o záujmoch, majetkových pomeroch, zvykoch a mnohé ďalšie.

3.2.5. Citlivé údaje

Smernica 95/46/ES neužíva pojem citlivý údaj, ale operuje s pojmom zvláštna kategória údajov. Podľa § 4 písm. b) je citlivým údajom osobný údaj vypovedajúci o národnostnom, rasovom alebo etnickom pôvode, politických postojoch, členstve v odborových organizáciách, náboženstve a filozofickom presvedčení, odsúdení za trestný čin, zdravotnom stave a sexuálnom živote subjektu údajov a genetický údaj

⁹ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 76

¹⁰ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 77

subjektu údajov; citlivým údajom je tiež biometrický údaj, ktorý umožňuje priamu identifikáciu, alebo autentizáciu subjektu údajov. „Citlivý údaj môže byť ľahko použitý k diskriminácii subjektu údajov bez väzby na hodnoty ďalších osobných údajov¹¹“, čo je jeden z dôvodov potreby venovať sa tomuto druhu údajov bližšie.

Prínosom do právnej úpravy bola zmena zavedená spomínaným zákonom č. 439/2004 Zb. spočívajúca v nahradení slov "trestnej činnosti" slovami "odsúdení za trestný čin", čo pre každodennú prax znamená, že s tzv. čistým výpisom z registra trestov sa nemusí nakladať ako s citlivým údajom; takto s ním bude nakladané iba v prípade, keď je na výpise uvedené odsúdenie za trestný čin. Súčasne došlo k rozšíreniu výnimiek zo zákazu spracovania citlivých osobných údajov bez súhlasu subjektu údajov pre vymenované skupiny správcov alebo spracovateľov, pokiaľ spracovávajú osobné údaje o svojich členoch a za stanovených podmienok. Častým problémom je snaha zväčša správcu dosiahnuť najrôznejšími argumentmi, aby daný údaj, ktorý on o subjekte údajov spracováva, nebol označený za údaj citlivý, pretože to do značnej miery sťažuje aj jeho postavenie a sprísňuje povinnosti, ktoré mu z toho vyplývajú.

Zmenu vo vývoji zaznamenal aj pojem „biometrický údaj“, ktorý je po novelizácii od 1.septembra 2007 užívaný v rozvinutejšej forme, tj. „biometrický údaj, ktorý umožňuje priamu identifikáciu alebo autentizáciu subjektu údajov“. Pod význam slova biometrický z pohľadu biológie a anatómie, bolo možné zaradiť údaje súvisiace a vypovedajúce o fyzických vlastnostiach človeka. Môžu sa sem radiť informácie o výške, váhe, veľkosti oblečenia, farbe vlasov a ďalšie. Zvláštny spôsob nakladania s týmito údajmi, aký sa vyžaduje pri nakladaní so všetkými citlivými údajmi, je však u tohoto druhu biometrických údajov len ťažko zdôvodniteľný. Aj preto došlo minimálne k upresneniu a zúženiu tak širokého rámca tohoto výrazu, čoho dôkazom je aj dôvodová správa k novele zákona, ktorá uvádza, že „dôvod pre spresnenie pojmu biometrického údaju ako citlivého údaju je, že nie každý biometrický údaj sám o sebe umožňuje identifikovať alebo autentizovať subjekt údajov bez spojenia s inými údajmi¹²“.

¹¹ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 80

¹² Dôvodová správa k zákonu č. 170/2007 Zb., ktorým sa novelizoval zákon č. 101/2000 Zb., ASPI

Nakladaniu s citlivými údajmi je venovaný samostatný § 9 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý bude podrobnejšie analyzovaný v kapitole týkajúcej sa spracovania citlivých údajov.

4. Subjekt osobných údajov a jeho práva

4.1. Subjekt osobných údajov

Podle § 1 upravuje zákon č. 101/2000 Zb. ochranu osobných údajov o fyzických osobách a práva a povinnosti pri spracovaní týchto údajov. V § 3 odst. 1 je ďalej stanovené, že zákon se vzťahuje na osobné údaje, ktoré spracovávajú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, iné orgány verejnej moci, ako aj fyzické a právnické osoby. Tým je teda vymedzená pôsobnosť. Zákon však disponuje len pomerne stručnou definíciou subjektu osobných údajov v § 4 písm. d), ktorý stanoví, že subjektom údajov je fyzická osoba, ku ktorej sa osobné údaje vzťahujú. I napriek tejto stručnosti ide o jedinú definíciu, ktorá je k dispozícii, keďže ani Zmluva č. 108 ani Smernica č. 95/46/ES žiadne presnejšie vymedzenie neobsahujú. V tom smere je teda vhodné opierať sa ďalej o ustanovenie zákona č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník, (ďalej len „občiansky zákonník“), konkrétne ustanovenia týkajúce sa účastníkov občianskoprávných vzťahov, v ktorých sa venuje v obecnej rovine aj fyzickej osobe. Keďže aj zákon č. 101/2000 Zb. upravuje isté práva a povinnosti fyzickej osoby, je možné vychádzať z § 7 občianskeho zákonníka, o spôsobilosti fyzickej osoby mať práva a povinnosti, ktorá vzniká narodením a priznáva sa aj nasciturovi, pokiaľ sa dieťa narodí ako živé, a zaniká smrťou.

Iným prípadom je, keď sa fyzická osoba vystupuje v pozícii zamestnanca istej právnickej osoby. Je nepochybné, že právnicka osoba činí svoje úkony práve prostredníctvom fyzických osôb a je isté, že pri ich plnení dôjde zo strany zamestnanca, nie ojedinele, k poskytnutiu osobných údajov. Minimálne je možné poznať jeho meno, podobu a pracovné zaradenie. Prichádza tak do úvahy jediné striktné riešenie, „že pokiaľ bude takýto zamestnanec oslovený v súvislosti s plnením úloh právnickej osoby, aplikácia predpisov na ochranu osobných údajov bude vylúčená. Pokiaľ sa však bude jednať čisto o privátnu sféru osoby, kde bude poskytovať osobné údaje sama za seba, bude zákon č. 101/2000 Zb. možné použiť. Prax však prináša aj prípady, kedy nie je možné oddeliť údaje o právnickej osobe od údajov o osobách fyzických, nejakým spôsobom zúčastnených na jej činnosti. Typickým príkladom je vedenie obchodného registra obsahujúceho osobné údaje o štatutárnych orgánoch, zvlášť ak sú nimi

jednatelia spoločnosti. Vtedy však bude ochrana zákona použitá len vo vzťahu k údajom fyzických osôb.¹³»

4.1.1. Osobné údaje zosnulých

Podľa vyššie uvedeného pojatia by bolo možné považovať za osobné údaje iba údaje živých fyzických osôb. Otázkou potom je, ako naložiť s údajmi tých, ktorí už živými nie sú. Prechod práv a povinností na ďalšie osoby rieši rada ďalších zvláštnych zákonov, z ktorých ako najvýznamnejší je nutné spomenúť § 15 občianskeho zákonníka (posmrtná ochrana osobnosti), z ktorého vyplýva, že po smrti fyzickej osoby prislúcha uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak nie sú, tak ich rodičom.

Zákon č. 101/2000 Zb. však nestanoví prechod práv subjektu údajov po jeho smrti na iné osoby. Z toho vyplýva, že po smrti subjektu údajov strácajú platnosť tie ustanovenia zákona č. 101/2000 Zb., v ktorých subjekt údajov vystupuje ako účastník občianskoprávných vzťahov, teda ustanovenia o právach subjektu údajov a povinnostiach správcu vo vzťahu k tomuto subjektu údajov. Konkrétne ide predovšetkým o ustanovenie § 5 odst. 2 a 5 (súhlas so spracovaním osobných údajov), § 9 písm. a) (súhlas so spracovaním citlivých údajov), § 11 a § 12 (informačná povinnosť správcu) a § 21 až § 24 (ochrana práv subjektu údajov a náprava nemajetkovej ujmy), kde právo požadovať nápravu pri porušení povinností správcom alebo spracovateľom, dáva zákon iba subjektu údajov.

„Naproti tomu pri spracovaní osobných údajov zosnulých osôb zostávajú v platnosti tie ustanovenia zákona č. 101/2000 Zb., v ktorých subjekt údajov ako účastník občianskoprávných vzťahov nevystupuje, a ktorých pôsobnosť je relatívne nezávislá na skutočnosti, či subjekt údajov žije alebo nie.“¹⁴ Jedná sa o niektoré povinnosti správcu osobných údajov. V prvom rade je to § 5 odst. 1 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý stanoví náležitosti účelu spracovania osobných údajov. Môžu nastať dve situácie:

- 1) „Správca zpracováva údaje žijúcej osoby, a ak dôjde k úmrtiu tejto osoby, je podľa § 20 odst. 1 zákona č. 101/2000 Zb. povinný previesť likvidáciu osobných údajov.

¹³ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 35

¹⁴ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008

V týchto prípadoch totiž nie je zväčša dost' dobre možné naplniť ďalším spracovaním osobných údajov zosnulých osôb účel stanovený správcom osobných údajov.

- 2) Alebo sú zhromažďované osobné údaje už zosnulej osoby. Aj v tomto prípade je nutné stanoviť účel ich spracovania a dodržiavať ďalšie povinnosti. V tomto prípade tak môže činiť napríklad pohrebná služba pre účely zaistenia pohrebu a kremácie podľa zvláštneho zákona.¹⁵ V rozpore so zákonom by bolo voľné predávanie týchto osobných údajov zosnulých osôb ďalším osobám.

„Vhodné je dodať, že zákon č. 101/2000 Zb. upravuje nie len inštitúty súkromnoprávne ale aj verejnoprávne, kde nejde o občiansko-právny vzťah a ich ochrana je teda verejným záujmom. Ide prevažne o inštitúty, ktoré sa nevzťahujú len ku konkrétnemu človeku a iba k jeho úkonom, a vyžadujú intenzívnejšiu ochranu. Je ním nepochybne § 13 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý stanoví povinnosť správcu prijať opatrenia na ochranu osobných údajov pre neoprávneným prístupom a iným prípadným zneužitím. Táto povinnosť je formulovaná absolútne, a nie len voči konkrétnemu subjektu údajov. Osobné údaje zosnulých sa často vo väčšej či menšej miere dotýkajú aj osobných údajov a súkromia pozostalých, a preto môže zásah do týchto práv narušiť aj súkromie pozostalých.¹⁶“

Pre spracovanie osobných údajov zosnulých ostáva v platnosti aj ďalšie ustanovenie zákona č. 101/2000 Zb., konkrétne § 16 ukladajúci oznamovaciu povinnosť správcovi osobných údajov. V praxi je však u takéhoto spracovávaní skoro vždy možné uplatniť niektoré z liberačných ustanovení podľa § 18 zákona č. 101/2000 Zb. Buď pôjde o spracovanie uložené zákonom, prípadne je potrebné k uplatneniu práv vyplývajúcich zo zvláštnych zákonov, alebo ide o spracovanie v súlade s § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Zb. pre štátne štatistické, vedecké a archívnické účely subjektov uvedených v § 18 odst. 1 písm. c) tohoto zákona. Zákon č. 101/2000 Zb. sa samozrejme podľa ustanovenia § 3 odst. 3 nevzťahuje na spracovanie osobných údajov zosnulých osôb, ktoré vykonáva fyzická osoba výlučne pre osobnú potrebu.

¹⁵ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008

¹⁶ Bartík, V., Janečková, E., Ochrana osobních údajů v aplikační praxi (vybrané otázky), Praha, Linde Praha, a.s., 2009, s. 108-109

4.2. Práva subjektu osobných údajov vyplývajúce zo zákona č. 101/2000 Zb.

Zo vzťahov subjektov údajov k ich údajom a prostredníctvom nich k správcom či spracovateľom týchto osobných údajov, vznikajú subjektu údajov isté práva. Nepovšimnutým by nemalo zostať, že skutočne ide iba o práva. Subjekt údajov tak nie je na rozdiel od správcu, alebo spracovateľa viazaný žiadnymi povinnosťami. I v tom je teda možné badať deklarovaný účel zákona č. 101/2000 Zb., ktorým je ochrana osobných údajov a tým aj ich nositeľov.

4.2.1 Právo na informácie

Jedným zo základných práv, ktorými subjekt disponuje, je právo byť informovaný o spracovaní jeho osobných údajov. Uplatňuje sa hlavne prostredníctvom inštitútu tzv. informovaného súhlasu, ktorý definuje § 4 písm. n) a dopĺňa ďalej § 5 odst. 4 zákona č. 101/2000 Zb. a bol zmieňovaný už v predchádzajúcej kapitole, a ktorý musí spĺňať tieto zákonné požiadavky. Ale keďže zákon umožňuje správcovi osobných údajov spracovávať osobné údaje aj bez súhlasu subjektu údajov, musí im tiež pre tento prípad uložiť povinnosť informovať subjekt údajov o tomto spracovaní, ktorá bude podrobnejšie spracovaná v ďalšej kapitole.

Iným aspektom, ktorý je nutné v súvislosti so súhlasom spomenúť, je existencia ešte tzv. predpokladaného súhlasu. „Ide o uznanie apriórneho práva správcovi spracovávať osobné údaje bez toho aby mu to ukladal zákon, a bez toho, aby to bolo nevyhnutné vzhľadom k dôležitému záujmu subjektu údajov, alebo inej osoby. Tento spôsob je však možné aplikovať iba na prípady, kedy už správca spracovával osobné údaje pre iný účel, alebo ich získal z verejne prístupného legálneho zoznamu.¹⁷“ Výslovne túto možnosť zakotvuje § 5 odst. 9 zákona č. 101/2000 Zb, ktorý stanoví, že za účelom vylúčenia možnosti, že meno, priezvisko a adresa subjektu údajov budú opakovane použité k ponuke obchodu a služieb, je správca oprávnený ďalej spracovávať tieto osobné údaje aj napriek tomu, že subjekt vyslovil nesúhlas podľa § 5 odst. 5 tohoto zákona.

¹⁷ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 300

Ďalej sa právo na informovanie prejavuje formou prístupu subjektu údajov k informáciám, upravenom v § 12 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý umožní subjektu údajov požiadať o informácie o spracovaní svojich osobných údajov a správca je povinný mu tieto informácie bez zbytočného odkladu poskytnúť. O tejto povinnosti správcu bude podrobnejšie pojednané v kapitole o povinnostiach správcu pri spracovaní osobných údajov.

4.2.2. Žiadosť o vysvetlenie a odstránenie závadného stavu

Logickým vyústením snahy zákonodárcu poskytnúť subjektu údajov čo najširšiu možnosť chrániť svoje údaje a nakladať s nimi aj v prípade že dochádza k ich spracovaniu je § 21 zákona č. 101/2000 Zb. Podľa neho každý subjekt, ktorý zistí alebo sa domnieva, že správca alebo spracovateľ vykonáva spracovanie jeho osobných údajov, ktoré je v rozpore s ochranou súkromného a osobného života subjektu údajov, alebo v rozpore so zákonom, hlavne ak sú osobné údaje nepresné s ohľadom na účel ich spracovania, môže v prvom rade požiadať správcu, alebo spracovateľa o vysvetlenie alebo požadovať, aby odstránili tento stav. Hlavne sa môže jednať o blokovanie, prevedenie opravy, doplnenie alebo likvidáciu osobných údajov. Ak je táto žiadosť subjektu údajov oprávnená, je správca alebo spracovateľ povinný tento stav bez odkladu napraviť. V prípade, že tak neučiní, má subjekt údajov možnosť obrátiť sa na Úrad na ochranu osobných údajov, tým však nie je vylúčená ani možnosť obrátiť sa na dozorový orgán priamo.

5. Spracovanie osobných údajov

5.1. Pojem spracovanie

Spracovanie osobných údajov je v ochrane osobných údajov, tak ako je vytýčená v zákone č. 101/2000 Zb., kľúčovým momentom. Ochrana tohoto zákona je na osobné údaje použiteľná totiž iba v prípade, že dochádza k ich spracovaniu.

Zákon definuje spracovanie v § 4 písm. e) ako akúkoľvek operáciu alebo sústavu operácií, ktoré správca alebo spracovateľ systematicky prevádzajú s osobnými údajmi, a to automatizovane alebo inými prostriedkami. Rozumie sa tým hlavne zhromažďovanie, ukladanie na nosiče informácií, sprístupňovanie, úprava alebo pozmeňovanie, vyhľadávanie, používanie, predávanie, šírenie, zverejňovanie, uchovávanie, výmena, triedenie alebo kombinovanie, blokovanie a likvidácia osobných údajov. Jedná sa iba o príkladný výčet s ohľadom na možný technický pokrok, ktorý by do budúcnosti mohol tento výčet poľahky rozšíriť. „Prvok systematickosti je možné nájsť v každom nakladaní s osobnými údajmi, pri ktorom si správca stanoví účel, a stanoveným spôsobom a prostriedkami, zhromaždí osobné údaje v zhodnom alebo obdobnom rozsahu, na základe ktorých je možné subjekty údajov zaradiť do určitej kategórie. Tieto údaje potom ďalej minimálne uchováva.¹⁸“ Na druhej strane sa definícia spracovania blíži definícii informačného systému, ktorú obsahoval už pôvodný zákon č. 256/1992 Zb., ktorá znela: „informačným systémom sa rozumie funkčný celok zabezpečujúci cieľavedomé a systematické zhromažďovanie, spracovanie, uchovávanie a sprístupňovanie informácií“. Z čoho je možné dovodiť, že „spracovaním budú iba operácie, ktoré sú prevádzané opakovane a ktorých realizácia je z technologického hľadiska totožná alebo kompatibilná. V tomto smere však už nebude rozhodné, či k opakovaniu dôjde, alebo operácia prebehne iba raz, keďže dôležitý bol v tomto smere zámer v nich pokračovať¹⁹“

Podmienkou spracovania, je tiež nutnosť, aby boli osobné údaje zachytené na určitom pevnom nosiči. Ťažko môžeme za spracovanie označiť predávanie si osobných

¹⁸ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 139

¹⁹ Maštálka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 29

údajov ústnou formou a ich uchovávanie len čisto v pamäti človeka. Prvok systematickosti je v tomto prípade v zásade nemožné dokázať.

V praxi existuje názor, opierajúci sa o znenie Smernice 95/46/ES, konkrétne o úvodné ustanovenie č. 27 týkajúce sa neautomatizovaného spracovania, ktorý stanoví, že „pokiaľ ide o manuálne spracovanie, týka sa táto smernica iba kartoték a nie neusporiadaných spisov. Obsah kartoték musí byť hlavne usporiadaný podľa stanovených hľadísk týkajúcich sa osôb, ktoré umožňujú ľahký prístup k osobným údajom. Spisy alebo súbory spisov, rovnako aj ich obaly, ktoré nie sú usporiadané podľa určených hľadísk, nespádajú v žiadnom prípade do oblasti pôsobnosti tejto smernice.“ Keďže zákon č. 101/2000 Zb. je považovaný za plne harmonizovaný so Smernicou 95/46/ES, je tento výklad určite možný. Trend vracať sa späť od automatizovaného spracovania k manuálnemu bol zaznamenaný hneď potom, ako vošla do užívania Zmluva č. 108, ktorá upravovala iba tento druh spracovania. Po rozšírení pôsobnosti ochrany osobných údajov aj na iné než len automatizované spôsoby spracovania nebolo možné sa už ich dosahu takýmto jednoduchým manévrom vyhnúť a určite to bol aj jeden z cieľov Smernice 95/46/ES, obsiahnuť všetky druhy spracovania osobných údajov. Ide teda o čiastočnú kolíziu toho, čo má tento predpis v úmysle chrániť a čo sa z tejto ochrany má považovať za vyňaté. Ak by sa nevedli spisy pod menom osoby, ktorej osobné údaje v ňom sú zhromaždené a neexistoval by k tejto kartotéke odpovedajúci elektronický súbor, prípadne by neboli usporiadané podľa iného hľadiska, viedlo by to ku krajnému konštatovaniu, že takéto počínanie by nebolo spracovaním osobných údajov, i keď by naplňovalo všetky prechádzajúce zmieňované požiadavky na spracovanie.

5.1.1. Zhromažďovanie

Niektoré spôsoby spracovania našli svoje definovanie v zákone. Jendá sa hlavne o zhromažďovanie osobných údajov, ktoré je obyčajne prvým krokom, ktorý učiní správca s osobnými údajmi, a ktoré definuje § 4 písm. f) zákona č. 101/2000 Zb., ako systematický postup alebo súbor postupov, ktorého cieľom je získanie osobných údajov za účelom ich ďalšieho uloženia na nosiče informácií pre ich okamžité alebo neskoršie spracovanie. K získaniu osobných údajov však môže dojsť nie len cielenou činnosťou,

ale aj pri výkone určitej činnosti, ktorej cieľom nie je spracovanie osobných údajov. Tak isto môžeme prísť do styku s osobnými údajmi úplnou náhodou, ak ich nájdeme v pošte, v schránke elektronickej pošty, na stole alebo sa k nám dostanú úplným omylom. Hovoríme tak o nahodilom zhromažďovaní osobných údajov.“ V tomto prípade bude rozhodujúci fakt, či s danými osobnými údajmi budeme ďalej prevádzať niektorú z činností, ktorú je možné označiť za spracovanie. Ak áno, nemení to nič na povahe získania osobných údajov, no napriek tomu sa na ich ďalšie spracovanie bude zákon č. 101/2000 Zb. vzťahovať bez ďalšieho.²⁰ V opačnom prípade nepôjde vôbec o spracovanie osobných údajov, pretože nebude úmysel s takto získanými údajmi ďalej nakladať. Diskutabilným sa môže javiť obyčajné nahromadenie vyzitiek získaných od náhodných klientov, obchodných partnerov a podobne.

5.1.2. Uchovávanie, blokovanie, likvidácia

Ďalšími spôsobmi spracovania, ktoré definuje aj zákon č. 101/2000 Sb, je uchovávanie osobných údajov, ktoré je podľa § 4 písm. g) č. 101/2000 Zb. udržiavaním osobných údajov v takej podobe, ktorá ich umožňuje ďalej spracovávať, ďalej blokovanie osobných údajov označené v § 4 písm. h) ako vytvorenie takého stavu, pri ktorom je osobný údaj určitú dobu neprístupný, a nie je možné ho inak spracovávať. Likvidáciou sa podľa § 4 písm. i) rozumie fyzické zničenie nosiča osobných údajov, ich fyzické vymazanie alebo ich trvalé vylúčenie z ďalších spracovaní.

5.1.3. Zverejňovanie

Zvláštna pozornosť by mala byť venovaná zverejňovaniu osobných údajov. „O zverejňovanie osobných údajov, ako o jednu z foriem spracovania, ide v prípade, že je súčasťou rozsiahlejšieho spracovania. Zverejnenie určitej informácie, ktorá nepochádza zo spracovania, jednorázovo, bez toho aby bola ďalej spracovávaná k určitému účelu, je tak možné posudzovať a postihovať len na základe občianskeho zákonníka.²¹“ Za zverejnený sa tak považuje údaj sprístupnený akémukoľvek subjektu, a to hlavne hromadnými zdieľovacími prostriedkami, iným verejným zdieľaním, alebo

²⁰ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 142

²¹ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 146

ako súčasť verejného zoznamu. Mnoho zákonov ukladá povinnosť zverejňovať určité osobné údaje pochádzajúce zo spracovania. Len príkladmo je možné uviesť už spomínaný obchodný register, centrálnu evidenciu exekúcií, insolvenčný register, zoznam advokátov, koncipientov, tlmočníkov a mnohé ďalšie. Ale k zverejneniu môže dôjsť aj na základe úkonu subjektu údajov. V každom prípade, osobné údaje už raz zverejnené, je veľmi ťažké chrániť prostredníctvom zákona č. 101/2000 Zb. Preto pre ich ďalšie spracovanie platia trochu odlišné pravidlá, týkajúce sa napríklad možnosti zverejniť iba určité druhy osobných údajov a len stanoveným postupom. „Aby mohli byť osobné údaje uznané za zverejnené a aby mohlo byť s nimi ako so zverejnenými nakladané, tak k nim už nie je možné pripradiť žiadne ďalšie údaje, ktoré tento charakter nemajú. Je mylné sa domnievať, že napríklad údaje uvedené v občianskom preukaze, sú údajmi zverejnenými. Občiansky preukaz je síce verejnou listinou, ale to neznamená, že údaje v ňom uvedené sa majú považovať za zverejnené. Dokument je za verejnú listinu prehlásený zákonom, a to hlavne za účelom, aby údaje v ňom uvedené boli považované za správne, pokiaľ sa nepreukáže opak.“²² Jednoznačne tak nejde o zverejnenie osobných údajov.

5.2. Správca a spracovateľ osobných údajov

5.2.1. Správca osobných údajov

Na spracovaní osobných údajov sa podieľajú viaceré subjekty, ktorých postavenie nie je úplne totožné. Zákon č. 101/2000 Zb. tak v prvom rade ukladá povinnosti správcovi osobných údajov. Za správcu označuje zákon v § 4 písm j) každý subjekt, ktorý určuje účel a prostriedky spracovania osobných údajov, prevádza spracovanie a odpovedá za neho. Správcom môže byť ako fyzická tak aj právnická osoba, ktorá spĺňa definované podmienky a ostáva ním aj v prípade, že spracovaním poverí niekoho iného. Správcom sa môže osoba stať nezávisle na svojej vôli, teda z dôvodu zákonom uložených povinností spracovávať osobné údaje. V opačnom prípade sa stane správcom výlučne na základe svojho vlastného rozhodnutia. Nie je možné jednoznačne rozdeliť, že štátne orgány a orgány verejnej správy, sú správcami osobných údajov iba na základe

²² Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s.59

zákonného zmocnenia. Aj oni môžu vystupovať napríklad z pozície zamestnávateľa a stanoviť vlastným rozhodnutím, že budú spracovávať osobné údaje. Taktiež súkromný subjekt spracováva osobné údaje na základe vlastného rozhodnutia, a je tak viazaný ustanovením zákona č. 101/2000 Zb., ale ak vystupuje ako podnikateľ, je viazaný súčasne predpismi, ktoré mu ukladajú povinnosť spracovávať osobné údaje na základe zvláštneho zákona. I preto je namieste sa zmieniť, že v týchto prípadoch si správca osobných údajov určí účel a prostriedky spracovania osobných údajov len z časti, pretože obvykle už samotný zákon ukladajúci mu povinnosť prevádzať spracovania, obsahuje zväčša aj určenie účelu a prostriedkov.

5.2.2. Spracovateľ osobných údajov

Za spracovateľa označuje zákon č. 101/2000 Zb. v § 4 písm. k) každý subjekt, ktorý na základe zvláštneho zákona alebo poverenia správcom, spracováva osobné údaje podľa tohoto zákona. Spracovateľ už na rozdiel od správcu nestanoví účel ani prostriedky spracovania osobných údajov. Správca môže poveriť spracovateľa celým alebo len časťou spracovania. Typickým príkladom je zverenie účtovníctva špecializovaným subjektom, prípadne zverenie určitých činností správcovskej firme zabezpečujúcej správu pre viacero vlastníkov nehnuteľností. V prípade, že by spracovateľ prekročil rozsah zmocnenie, alebo spracovával ďalšie osobné údaje nad stanovený rámec a sám určil účel tohoto spracovania a prostriedky, stal by sa vo vzťahu k týmto osobným údajom ich správcom. Je však vylúčené, aby ten, kto je správcom vo vzťahu k určitému spracovaniu, bol súčasne aj spracovateľom. Určenie v praxi, kto je skutočným správcom a kto spracovateľom, býva niekedy obtiažne. Pri hodnotení je vždy nutné vychádzať zo zákonnej definície, aj napriek tomu, že by existoval nejaký interný predpis alebo smernica spoločnosti alebo organizácie, ktoré by stanovili niečo iné.

Preto, aby spracovateľ mohol v súlade so zákonom prevádzať spracovanie osobných údajov na základe účelu a prostriedkami, ktoré určí sám, musí dojsť ešte k splneniu jednej náležitosti, ktorou je uzatvorenie zmluvy medzi správcom a spracovateľom. Zákonodárca pri formulovaní tejto podmienky vychádzal z čl. 17 odst. 3 až 5 Smernice 95/46/ES, podľa ktorej má správca povinnosť uzatvoriť so spracovateľom

zmluvu o spracovaní osobných údajov. Správca je povinný zvoliť si spracovateľa, ktorý poskytuje dostatočné záruky s ohľadom na technické, bezpečnostné a organizačné opatrenia usmerňujúce spracovanie, ktoré majú byť prevedené, a ktoré sú súčasťou zmluvy alebo právneho aktu. Spracovateľ postupuje v súlade s pokynmi správcu. Zmluva má byť uzatvorená písomne, alebo inou rovnocennou formou. Česká právna úprava obsiahnutá v § 6 zákona č. 101/2000 Zb. stanoví, že pokiaľ zmocnenie nevyplýva z právneho predpisu, musí správca so spracovateľom uzatvoriť zmluvu o spracovaní osobných údajov. Zmluva musí mať písomnú formu. Súčasne zákonodárca vypočítava základné náležitosti zmluvy, v ktorej musí byť hlavne výslovne uvedené, v akom rozsahu, za akým účelom a na akú dobu sa uzatvára a musí obsahovať aj záruky spracovateľa týkajúce sa technického a organizačného zabezpečenia ochrany osobných údajov.

Otázka rozlíšenia správcu a spracovateľa sa javí byť jednoznačná, ale v skutočnosti môže dôjsť k problému, ktorými sa zaoberal aj Najvyšší správny súd, pri riešení otázky, ktorý z subjektov je správca a ktorý spracovateľ, pri posudzovaní činnosti poisťového sprostredkovateľa a poisťovne, pri zhromažďovaní osobných údajov potencionálnych klientov poisťovne. Poistný sprostredkovateľ bol v tomto prípade osoba samostatne zárobkovo činná a posobil ako výhradný poisťovací agent poisťovne. „Súd dospel k záveru, že poisťovací sprostredkovateľ vykonáva túto činnosť primárne za účelom dosiahnutia vlastného podnikateľského záujmu a jedná navonok voči tretím osobám ako podnikateľ. Ďalej má možnosť využiť osobné údaje takto získané od potencionálnych poistencov aj k iným podnikateľským účelom, ktoré s produktmi poisťovne nesúvisia. Poisťovňa sa k samotným osobným údajom dostane až vtedy, ak konkrétna osoba prejaví záujem o jej produkt. Takže by mohla byť správcou týchto osobných údajov maximálne tak prostredníctvom svojho poisťového sprostredkovateľa, čo by bolo podľa názoru súdu nezmyselné. Vo výsledku by sa teda poistný sprostredkovateľ, makléri, či agenti, mali považovať skôr za správcu ako za spracovateľa osobných údajov.“²³ Tým sa Najvyšší správny súd priklonil k zneniu Doporučenia Rady ministrov členských štátov Rec (2002)9 o ochrane osobných údajov.

²³ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu 9 As 34/2008-68, <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=anonymZneni&id=19215&mark=>

Ale keďže ide len o doporučujúce stanovisko, je už len v rukách ostatných štátov, ako presne a konkrétne budú v tejto situácii postupovať.

5.3. Právny titul pre spracovania osobných údajov

Legalita spracovania osobných údajov sa v prvom rade opiera o existenciu určitého právneho titulu. Právny titul je možné chápať ako isté zmocnenie, ktoré oprávňuje síce k prevádzaniu spracovania, zároveň však správca zaväzuje k plneniu ďalších povinností vyplývajúcich mu zo zákona, o ktorých bude pojednané v ďalších kapitolách. Najvyšší správny súd v tejto súvislosti judikoval, že „spracovanie osobných údajov vychádza zo zásady, podľa ktorej právo disponovať s osobnými údajmi náleží fyzickej osobe, ku ktorej sa informácie vzťahujú (subjektu údajov), a nie tomu, kto je ich držiteľom. Je preto logické, že základným právnym titulom pre spracovanie osobných údajov je z princípu veci súhlas subjektu údajov. Požiadavok súhlasu však nie je zákonom stanovený ako absolútny a jediný. Spracovanie nesmie byť ďalej v rozpore s právom subjektu údajov na ochranu jeho súkromného alebo osobného života.²⁴“ Zákon č. 101/2000 Zb. sa otázke právneho titulu venuje v § 5 odst. 2.

5.3.1 Súhlas subjektu údajov

Ako prvý a tým pádom aj ako základný titul zmieňuje zákon súhlas subjektu údajov. Toto zaradenie sa javí logické s ohľadom na samotný účel zákona, ktorým je chrániť osobné údaje daného subjektu údajov, od ktorého vôle v konečnom dosledu závisí, či svoj súhlas k spracovaniu poskytne alebo nie. Na súhlas sú tiež z pochopiteľných dôvodov kladené určité požiadavky.

V prvom rade sa na súhlas nahliada ako na právny úkon v zmysle občianskeho zákonníka, ktorý ho označuje ako prejav vôle smerujúci hlavne k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Prejav vôle môže byť výslovný, ale aj učený mlčky. Súčasne občiansky zákonník kladie na úkon ďalšie požiadavky, ako je jeho sloboda, vážnosť, určitosť a

²⁴ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu 9 As 34/2008-68, <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=anonymZneni&id=19215&mark=>

zrozumiteľnosť, a to pod sankciou neplatnosti. Rovnako za neplatný považuje právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ich obchádza alebo sa prieči dobrým mravom. „Dôležité je, že súhlas musí byť niekomu adresovaný, to znamená, že je udelený konkrétnemu správcovi. Bez jeho prijatia by nemohlo dôjsť k spracovaniu. Súhlas teda treba chápať ako návrh na uzatvorenie nepomenovaného kontraktu.^{25c}

Zákon č. 101/2000 Zb. definuje obsahovú stránku súhlasu obecne, a to v § 4 písm. n), ktorý stanoví, že súhlas je slobodný a vedomý prejav vôle subjektu údajov, ktorého obsahom je zvolenie subjektu údajov so spracovaním osobných údajov. Zároveň zákon nestanoví požiadavky na formálnu stránku súhlasu. Je však potom na správcovi osobných údajov, aby dostál ďalšej povinnosti stanovenej v § 5 odst. 4 zákona, ktorý vyslovuje požiadavok, aby subjekt údajov bol informovaný o tom, pre aký účel spracovania a k akým osobným údajom dáva súhlas, akému správcovi a na aké obdobie. Súhlas musí byť správca schopný preukázať po celú dobu spracovania. Správca sám si teda zvolí takú formu súhlasu, ktorú je schopný vyhovieť požiadavku zákona. Súhlas môže byť podľa ustanovenia č. 17 Smernice 2002/58/ES udelený akoukoľvek vhodnou technikou umožňujúcou slobodne učené vyjadrenie užívateľovho priania, vrátane zaškrtnutia políčka pri návšteve internetového komunikačného miesta. Je logicky možné predpokladať, že ústne udelený súhlas, by bol pre správcu v tomto smere príliš neistou voľbou, preto je vhodné aj konkludenten udelený súhlas zdokumentovať. Zložitejším je aj prípad telefonicky poskytovaných osobných údajov. Preukázanie súhlasu s ich spracovaním je v zásade možné len nahrávkou daného hovoru. Obecne tak zákon vychádza z existencie tzv. informovaného súhlasu, ktorý je udelený správcovi ešte pred spracovaním osobných údajov a spĺňa zákonom stanovené náležitosti.

5.3.2. Spracovanie osobných údajov bez súhlasu subjektu údajov

Zákon pamätá aj na nezriedka sa vyskytujúce prípady spracovania osobných údajov bez súhlasu subjektu údajov, ktoré sú taxatívne vymenované v § 5 odst. 2 písm. a) až g) zákona č. 101/2000 Zb.

²⁵ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s.50

Písm. a) umožňuje prevádzkať spracovanie bez súhlasu, ak je to spracovanie nevyhnutné pre dodržanie právnej povinnosti správcu. Môže ísť o povinnosti na strane orgánov verejnej moci, tak na strane súkromnoprávných subjektov, ktoré im plynú zo zvláštnych právnych predpisov. „Nie je však nevyhnutné, aby príslušný zákon alebo iný relevantný dokument, výslovne prikázal prevádzkať spracovanie určitých osobných údajov. Postačí, ak je subjekt poverený úlohou alebo činnosťou, pre ktorých prevedenie je spracovanie osobných údajov nevyhnutné.“²⁶ V tomto smere je teda daná značná voľnosť pre tvorcov zvláštnych zákonov čo do podrobnosti a spôsobu vymedzenia spracovania, ktoré bude na ich základe prevádzané bez súhlasu subjektov údajov. Pravdepodobne to bolo dôvodom, prečo bol do zákona začlenený ďalší odstavec, konkrétne ide o § 5 odst. 3 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý stanoví, že správca, ktorý prevádza spracovanie osobných údajov na základe zvláštného zákona, je povinný dbať na právo na ochranu súkromného a osobného života subjektu údajov.

Písm. b) umožňuje ďalej spracovanie bez súhlasu subjektu údajov, ktoré je nevyhnutné pre plnenie zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je subjekt údajov. Ide v istom zmysle o nahradenie súhlasu iným právnym úkonom zo strany subjektu údajov, ktorým je uzatvorenie zmluvy. Znova nie je dané žiadne pravidlo, aby povinnosť spracovávať osobné údaje, bola výslovne v tejto zmluve vyjadrená, takže postačí, ak to vyplynie z jej obsahu. U tejto výnimky je potrebné mať vždy na mysli, že sa jedná vždy o osobné údaje konkrétneho subjektu, ktorý je zmluvnou stranou a je vylúčené, aby správca takto prevádzané spracovanie rozširoval na iné subjekty, ktoré nie sú zmluvnou stranou.

Písm. c) vyjadruje možnosť prevádzkať spracovanie bez súhlasu subjektu údajov, ak je to nevyhnutné k ochrane jeho životne dôležitých záujmov. V tomto prípade je však potrebné bez zbytočného odkladu získať súhlas, a pokiaľ tento súhlas nie je daný, musí správca ukončiť spracovanie a osobné údaje zlikvidovať.

Písm. d) sa týka už zmieňovaného spracovania oprávnene zverejnených osobných údajov, ktoré je možné spracovávať bez súhlasu subjektu údajov, ale súčasne tým nie je nijako dotknuté ich právo na ochranu súkromného a osobného života.

Písm. e) dovoľuje spracovanie bez súhlasu, ak je to nevyhnutné pre ochranu práv a právom chránených záujmov správcu, príjemcu, či inej dotknutej osoby. Ustanovenie je doplnené o vetu za stredníkom, ktorá stanoví, že toto spracovanie však nesmie byť

²⁶ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s.54

v rozpore s právom subjektu údajov na ochranu jeho súkromného a osobného života. Pri aplikácii tohoto ustanovenia, sa tak na pomyselné váhy dostáva právo subjektu údajov na ochranu jeho súkromného a osobného života a právo iného subjektu (správcu, príjemcu, inej dotknutej osoby). Bude vždy nevyhnutné zistiť, či sú skutočne splnené všetky kritéria tohoto ustanovenia. „V prvom rade, či ide o skutočne nevyhnutné spracovanie, čo vyžaduje minimálne predpoklad, že právu správcu alebo inej osoby objektívne hrozí porušenie, prípadne že k nemu už došlo. A následne je potrebné zistiť, či ide o také narušenie, ktoré svojou intenzitou prevýši záujem na ochrane súkromia subjektu údajov. Ako príklad je možné uviesť obyčajné zverejnenie mena dlžníka zo strany veriteľa, za účelom vymáhania dlhu. Toto jednanie rozhodne nie je nevyhnutné k ochrane práv veriteľa, keďže k úspešnému vymáhaniu dlhu má k dispozícii iné zákonom stanovené postupy.²⁷“ Nejedná sa tu samozrejme o zákonom uložené zverejnenie, ktoré má v sebe obsiahnuté napríklad insolvenčný zákon, alebo zákon o bankách. I oni však stanovujú zároveň obmedzenia, ktoré údaje a akým spôsobom môžu v tejto súvislosti o danom klientovi, prípadne insolvenčnom dlžníkovi zverejniť. Písm. f) upravuje možnosť prevádzkať spracovanie bez súhlasu subjektu údajov pokiaľ poskytuje osobné údaje o verejne činnnej osobe, funkcionárovi či zamestnancovi verejnej správy, ktoré vypovedajú o jeho verejnej alebo úradnej činnosti, o jeho funkčnom alebo pracovnom zaradení. Osoba vstupujúca do verejnej sféry by si tohto čiastočného obmedzenia práv chrániacich jej súkromie mala byť vedomá. A konečne písm. g) dovoľuje spracovávať osobné údaje bez súhlasu pokiaľ je to výlučne pre účely archívniectva podľa zvláštneho zákona.

5.3.3. Spracovanie osobných údajov bez súhlasu subjektu údajov za účelom ponuky obchodu a služieb

Ďalšou z možností spracovania bez súhlasu subjektov údajov je širšie upravená oblasť ponuky obchodov a služieb. Jedná sa hlavne o prípady, kedy je táto činnosť vyvíjaná z iniciatívy správcu a nie zo strany samotného subjektu údajov. V prvom rade § 5 odst. 5 zákona č. 101/2000 Zb. umožňuje, aby správca alebo spracovateľ, ktorý prevádza spracovanie osobných údajov za účelom ponuky obchodu alebo služieb,

²⁷ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s.55-56

mohol za týmto účelom použiť meno, priezvisko adresu subjektu údajov, ak tieto údaje získal z verejného zoznamu alebo v súvislosti so svojou činnosťou ako správca alebo spracovateľ. Správca ani spracovateľ však nesmie uvedené údaje ďalej spracovávať, ak s tým subjekt vyslovil nesúhlas. Do popredia sa tu dostáva súhlas subjektu údajov, ktorý však nebude už vyššie spomínaným informovaným súhlasom, ale súhlasom prepokladaným, pretože jeho udelenie nie je podmienkou aplikácie danej výnimky a v zásade sa presumuje u osobných údajov získaných z verejného zoznamu. Opačný úkon, to znamená, odvolanie súhlasu, prípadne vyslovenie nesúhlasu, zbavuje správcu možnosti prevádzať spracovanie na základe tejto výnimky. Bez súhlasu subjektu údajov nie je možné ani k uvedeným údajom priradovať ďalšie osobné údaje. Pozornosť treba venovať skutočnosti, že verejné zoznamy obsahujú často širší okruh osobných údajov. Zákon však striktnie zužuje rozsah tých údajov, ktoré môže správca použiť bez súhlasu subjektu údajov, na tri vymenované. Pokiaľ by tento rozsah prekročil, musel by svoje spracovanie buď podradiť pod iný právny titul, ktorý by ho k tomu oprávňoval, alebo by sa jednalo o spracovanie v rozpore so zákonom. Podľa § 5 odst. 6 zákona č. 101/2000 Zb. môže správca, ktorý spracováva osobné údaje podľa odst. 5, tieto údaje predať inému správcovi iba za splnenia stanovených podmienok:

- že ide o osobné údaje získané v súvislosti s činnosťou správcu alebo sa jedná o zverejnené osobné údaje
- že údaje budú využívané iba za účelom ponuky obchodu a služieb
- a že subjekt údajov bol o tomto postupe správcu predom informovaný a nevyslovil s týmto postupom nesúhlas.

Zákon č. 101/2000 Zb. však následne v § 5 odst. 7 zakazuje, aby správca, ktorému boli osobné údaje takto poskytnuté, poskytoval tieto údaje ďalej.

Požiadavky na nesúhlas, ktorý musí subjekt údajov vysloviť, pokiaľ nechce, aby došlo k využitiu jeho osobných údajov za účelom ponuky obchodu a služieb, alebo aby došlo k odovzdaniu týchto údajov ďalšiemu správcovi, zákon jasne definuje v § 5 odst. 6 a 8, a to tak, že musí ísť bezpodmienečne o písomný nesúhlas. Súčasne je správca povinný informovať každého správcu, ktorému predal meno, priezvisko a adresu subjektu údajov, o tom, že subjekt tento nesúhlas so spracovaním vyslovil. I napriek zákazu spracovávať tieto osobné údaje po vyslovení nesúhlasu, však zákon v § 5 odst. 9 pripúšťa, aby ich správca ďalej spracovával, ale už len pre vlastnú potrebu.

Pri užívaní osobných údajov z verejného záznamu, ako je napríklad telefónny zoznam, je vhodné spomenúť aj existenciu právnej úpravy súhlasu so zverejnením osobných údajov v tomto zozname, ktorú obsahuje zákon č. 127/2005 Zb. o elektronických komunikáciách a o zmene niektorých zákonov, ktorý v § 95 stanoví ako jednu z podmienok zaradenia do tohto zoznamu, informovať danú osobu pred zaradením do zoznamu o jeho účele, získať predom jej súhlas s týmto zaradením a zaistiť, aby mala možnosť stanoviť, ktoré údaje v ňom budú uvedené. Ďalej je tiež subjekt zostavujúci tento zoznam povinný zaistiť osobe možnosť požadovať opravy, overovanie a odstránenie jej údajov, a taktiež možnosť uviesť pri svojich údajoch, že si nepraže byť kontaktovaná za účelom marketingu. Tento súhlas, podmienky jeho udelenia a požiadavky na subjekt zverejňujúci telefónny zoznam sa v značnej miere blížia požiadavkám zákona č. 101/2000 Zb., ale nie je možné ich zamieňať.

5.4. Právny titul pre spracovanie citlivých osobných údajov

Zvláštny právny titul je stanovený pre spracovanie citlivých osobných údajov podľa § 9 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý stanoví, že citlivé osobné údaje je možné spracovávať v ňom vymenovanými subjektmi a za stanovených podmienok. V prvom rade sa jedná o možnosť spracovávať citlivý údaj, len ak dal subjekt údajov k spracovaniu výslovný súhlas, na ktorý sú kladené rovnaké požiadavky ako už u spomínaného spracovania rodných čísel.

Ďalšou možnosťou je spracovanie citlivých údajov, ak je to nevyhnutné v záujme zachovania života alebo zdravia subjektu údajov alebo inej osoby, alebo odvracania bezprostredného závažného nebezpečenstva hroziaceho ich majetku, pokiaľ nie je možné ich súhlas získať hlavne z dôvodu fyzickej, duševnej či právnej nespôsobilosti, alebo v prípade, že je nezvestný, či z iných podobných dôvodov. Správca musí ukončiť spracovanie údajov, akonáhle pominú uvedené dôvody, a údaje musí zlikvidovať, ibaže by subjekt údajov dal k ďalšiemu spracovaniu súhlas.

Zákonodárca ďalej pamatá v písm. c) až f) aj na oblasti, v ktorých dochádza bežne k styku s týmtito údajmi a podmienky nakladania s nimi sú upravené zvláštnymi zákonmi. Ide predovšetkým o zaisťovanie zdravotnej starostlivosti, ochrany verejného zdravia, zdravotného poistenia a výkon štátnej správy v oblasti zdravotníctva, ďalej kde

je to nevyhnutné pre dodržanie povinností a práv správcu zodpovedného za spracovanie v oblasti pracovného práva a zamestnanosti, kde ide o spracovanie, ktoré sleduje politické, filozofické, náboženské alebo odborové ciele, prevádzané v rámci oprávnenej činnosti občianskeho združenia, nadácie alebo inej právnickej osoby nezárobkovej povahy, ktoré sa týká iba členov združenia alebo osôb, s ktorými je združenie v opakujúcom se kontakte súvisiacom s oprávnenou činnosťou združenia, a osobné údaje nie sú prístupované bez súhlasu subjektu údajov. V neposlednom rade ide o oblasť nemocenského, dôchodkového a úrazového poistenia, štátnej sociálnej podpory a ďalších štátnych sociálnych dávok, sociálnych služieb, sociálnej starostlivosti, pomoci v hmotnej núdzi, a v oblasti sociálne-právnej ochrany detí, a pri zaistení ochrany týchto údajov v súlade so zákonom. Ďalšími vo výčte výnimiek zo zákazu spracovania citlivých osobných údajov bez súhlasu subjektov údajov sú ustanovenie § 9 písm. g) a h), kedy je možné spracovávať tieto údaje, pokiaľ už došlo k ich zverejneniu subjektom údajov, alebo pokiaľ je ich spracovanie nevyhnutné pre ochranu právnych nárokov správcu. Prípady neoprávneného spracovania zverejnených citlivých osobných údajov sú častým predmetom sporu medzi správcom a subjektom údajov, preto musí vždy správca preukázať existenciu svojho právneho nároku, na základe ktorého uplatňuje svoje právo spracovávať citlivé osobné údaje bez súhlasu subjektu údajov.

Poslednými dvoma oblasťami spracovania týchto údajov bez súhlasu subjektu údajov sú archívniectvo a prípady, keď se jedná o predchádzanie, vyhľadávanie, odhaľovanie trestnej činnosti, stíhanie trestných činov a pátranie po osobách. Posledná zmieňovaná výnimka bola do zákona včlenená v dôsledku potreby umožniť spracovanie citlivých údajov pre ucelenú agendu predchádzania a stíhania trestných činov, ktorá bola dovtedy predmetom iba dielčích úprav.

5.5. Základné pravidlá pri spracovaní osobných údajov

Pravidlá, ktoré musia ako správca tak spracovateľ pri spracovaní dodržiavať upravuje zákon č. 101/2000 Zb. v ustanoveniach § 5, 9, 10, 11, 13, 16 a 27.

Obecné pravidlo pre legálne spracovanie osobných údajov je vyjadrené v § 10 zákona č. 101/2000 Zb., podľa ktorého správca a spracovateľ dbá na to, aby subjekt údajov neutrpel újmu na svojich právach, hlavne na práve na zachovanie ľudskej dôstojnosti, a

dbá tiež na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a osobného života subjektu údajov. Tento požiadavok je následne vyjadrený aj v ďalších ustanoveniach zákona a prestupuje tak celú právnu úpravu ochrany osobných údajov. Napriek tomu, jeho porušenie nie je postihované žiadnou sankciou a nie je považované ani za správny delikt. Zákonodárca pritom nijak neprekočil hranicu už zmieňovaného ustanovenia čl. 10 Listiny a ani obdobné ustanovenia obsiahnuté v Zmluve č. 108 alebo v Smernici č. 85/46/ES.

Oba zmieňované medzinárodné dokumenty obsahujú už sami o sebe ustanovenia, ktoré je možné užiť ako isté interpretačné pravidlá. Jendá sa o čl. 6 Smernice 95/46/ES, ktorý požaduje, aby boli osobné údaje spracovávané korektne a prístupným spôsobom, a čl. 6 Zmluvy č. 108, ktorý uvádza, že osobné údaje, ktoré sú predmetom automatizovaného spracovania musia byť získávané poctivo a v súlade so zákonmi. Z čoho jasne vyplýva, že spracovanie osobných údajov musí byť vždy v súlade s platným právnym poriadkom Českej republiky.

Pravidlá je možné rozdeliť na tie, ktoré sú správca a spracovateľ povinní plniť ešte pred samotným zahájením spracovania, na povinnosti, ktoré sa na nich vzťahujú v priebehu spracovania, a na povinnosti trvajúce aj po skončení spracovania.

5.5.1. Povinnosti pred zahájením spracovania osobných údajov

5.5.1.1. Povinnosť stanoviť účel spracovania

Ako prvú definuje zákon č. 101/2000 Zb. povinnosť správcu osobných údajov v § 5 odst. 1 písm. a) stanoviť účel, ku ktorému majú byť osobné údaje spracovávané. Zo samotného zaradenia tejto povinnosti na čelo ostatných je zjavné, že stanovenie účelu a jeho dodržiavanie, je považované za jednu z kľúčových povinností pri spracovaní osobných údajov. Zákon však už ďalej žiadne formálne ani iné požiadavky na spôsob stanovenia účelu nekladie. Isté je, že účel je nutné vymedziť pre každé spracovanie, aj v prípade, že ich jeden správca prevádza viacero. Stanovenie účelu je možné chápať ako stanovenie určitého zámeru, ku ktorého naplneniu môžu byť príslušné osobné údaje použité.

O niečo konkrétnejšie je tento pojem použitý v Zmluve č. 108, ktorá v čl. 5 hovorí, že osobné údaje, ktoré sú predmetom automatizovaného spracovania, musia byť

zhromžďované pre stanovené a oprávnené účely. Smernica 95/46/ES zas v čl. 6 stanoví, že osobné údaje musia byť zbierané pre stanovené účely, výslovne vyjadrené a legitímne. Ide o akési požiadavky na zákonnosť stanoveného účelu, tým pádom spracovanie, ktoré je prevádzané na základe účelu, ktorý je v rozpore s právom, určite nebude spracovaním v súlade so zákonom č. 101/2000 Zb. Taktiež zhromažďovanie osobných údajov alebo iné operácie s osobnými údajmi, ktoré zákon označuje za spracovanie, budú spracovaním aj v prípade, že účel správca nestanoví. Neobstojí tu tvrdenie, že bez účelu sa o žiadne spracovanie nejedná. Správca týmto svojim jednaním s najväčšou pravdepodobnosťou naplní skutkovú podstatu priestupku alebo správneho deliktu upraveného v § 44 alebo 46 zákona č. 101/2000 Zb. V prípade, že sa jedná o spracovanie prevádzané na základe zákonného zmocnenie, teda jedného z právnych titulov uvedených vyššie, môže byť konkrétny účel spracovania stanovený v texte zvláštneho zákona, môže však byť zmienený len obecné a jeho presné vyjadrenie je ponechané na správcovi. Praktické sa javí upravenie a zakomponovanie účelu spracovanie do niektorého z interných predpisov správca, hlavne ak sa jedná o fyzickú osobu podnikajúcu, alebo právnickú osobu, ktorá spracúvava osobné údaje. V tomto smere však musí správca pri stanovení účelu vždy zohľadniť právny titul, o ktorý sa jeho spracovanie bude opierať. Stanovenie účelu má ďalej význam aj z hľadiska ďalších povinností upravených zákonom a taktiež z hľadiska uplatnenie výnimiek z týchto povinností.

5.5.1.2. Povinnosť stanoviť prostriedky a spôsob spracovania

Druhou v poradí, je povinnosť podľa § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 101/2000 Zb, ktorou je stanovenie prostriedkov a spôsobu spracovania osobných údajov. Ide o organizačné, personálne, prípadne technické prepoklady, za ktorých bude spracovanie osobných údajov prebiehať. Zohrávajú svoju rolu aj v prípade plnenia povinnosti zabezpečiť osobné údaje, ktorá bude podrobnejšie popísaná v ďalšom texte. Zákon ani medzinárodné predpisy bližšie tieto prostriedky a spôsob spracovania nedefinujú, takže môže ísť v zásade o akékoľvek formy, ktorými je schopný správca naplniť stanovený účel a vyhovieť ďalším ustanoveniam zákona. Aj v tomto prípade, môžu byť prostriedky stanovené zvláštnym zákonom, ktorý užije správca ako právny titul k spracovaniu. V opačnom prípade je ich stanovenie výlučne na správcovi osobných

údajov. Pôjde predovšetkým o vnútropodnikové smernici, predpisy, pokyny, ale aj o organizačnú štruktúru, určenie zodpovednosti a jej delenia medzi jednotlivé zložky tejto štruktúry. Možu to byť opatrenia čisto technickej povahy, ako sú mreže, zámky, ale aj opatrenia technologické či iné, vyplývajúce z možností informačného systému správcu.

5.5.1.3. Oznamovacia povinnosť

Ďalšou povinnosťou, ktorá na správcu pred zahájením spracovania čaká, je povinnosť oznamovacia. Správca musí zistiť, či sa na neho nevzťahuje niektorá z výnimiek, pri užití ktorých sa ho táto povinnosť týkať nebude. V opačnom prípade je podľa § 16 zákona č. 101/2000 Zb. ten, kto hodlá ako správca spracovávať osobné údaje alebo meniť registrované spracovanie podľa tohoto zákona, s výnimkou spracovaní uvedených v §18, je povinný túto skutočnosť písomne oznámiť Úradu na ochranu osobných údajov (ďalej len „Úrad“) pred spracovaním osobných údajov. Súčasne zákon v § 16 odst. 2 stanoví náležitosti, ktoré má písomné oznámenie obsahovať. Predovšetkým musí obsahovať identifikačné údaje správcu, u fyzickej osoby, ktorá nie je podnikateľom je to meno, priezvisko, datum narodenia a adresa trvalého pobytu, u ostatných subjektov je to obchodná firma alebo názov, sídlo, identifikačné číslo a meno a priezvisko osôb, ktoré sú ich štatutárnym orgánom. Ďalej musí v oznámení správca uviesť účel spracovania, kategórie subjektov údajov a osobné údaje, ktoré sa týchto subjektov týkajú a zdroje osobných údajov. Musí tiež popísať spôsob spracovania, miesto spracovania, príjemcu alebo kategórie príjemcov osobných údajov, predpokladané poskytnutie osobných údajov do iných štátov a popísať opatrenia k zaisteniu ochrany osobných údajov podľa § 13.

V prípade že oznámenie obsahuje všetky vymenované náležitosti a nie je zahájené ani konanie podľa § 17, o ktorom bude podrobnejšie pojednané v kapitole venovanej činnosti Úradu, je možné po uplynutí 30 dní od dňa doručenia oznámenia, zahájiť spracovanie osobných údajov a Úrad zapíše informácie uvedené v oznámení do registru.

Oznamovacia povinnosť sa však nevzťahuje na všetky druhy spracovania. V § 18 zákona č. 101/2000 Zb. nájdeme taxatívny výčet výnimiek. Podľa § 18 odst. 1 pod písmena:

- a) sa oznamovacia povinnosť nevzťahuje na spracovanie osobných údajov, ktoré sú súčasťou datových súborov verejne prístupných na základe zvláštného zákona. Sem patria už spomínané verejne prístupné registre a zoznamy.
- b) umožňuje pominúť oznamovaciu povinnosť pri spracovaní, ktoré správca ukladá zvláštny zákon, alebo sú tieto osobné údaje potrebné k uplatneniu práv a povinností vyplývajúcich zo zvláštného zákona. Tu môžeme zaradiť ako príklad spracovanie osobných údajov zo strany kontrolóra v mestskej hromadnej doprave, ktorý pri kontrole cestovných dokladov zistí, že daný subjekt neuhradil cestovné a spíše s ním blok na zaplatenie pokuty, ktorého kópiu si taktiež uschová. Ak správca prevádza spracovanie na základe tejto výnimky, vzťahuje sa na neho súčasne § 18 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb., podľa ktorého je povinný zaistiť, aby informácie týkajúce sa hlavne účelu spracovania, kategórií osobných údajov, kategórií subjektu údajov, kategórií príjemcov a doby uchovania, ktoré by boli inak prístupné prostredníctvom registra vedeného Úradom, boli sprístupnené, a to aj diaľkovým prístupom alebo inou vhodnou formou.
- c) posledná výnimka sa týka spracovania, ktoré sleduje politické, filozofické, náboženské alebo odborové ciele, prevádzané v rámci oprávnenej činnosti združenia, a ktoré sa týka iba členov združenia, alebo osôb, s ktorými je združenie v opakujúcom sa kontakte súvisiacom s oprávnenou činnosťou združenia, a osobné údaje nie sú sprístupňované bez súhlasu subjektov údajov.

5.5.2. Povinnosti správcu pri spracovaní osobných údajov

Úprava týchto povinností je sústredená do viacerých paragrafov zákona č. 101/2000 Zb. Pre prehľadnosť je vhodné naviazať na ustanovenia § 5 zákona č. 101/2000 Zb., ktoré nasledujú po odst. 1 písm. a), ktoré vytýčilo ako jednu z hlavných povinností správcu osobných údajov, stanoviť účel spracovania ešte pred jeho samotným započatím, a po písm. b) ukladajúcom povinnosť stanoviť prostriedky a spôsob spracovania.

5.5.2.1. Presnosť osobných údajov

Prvá z povinností, ktoré zákona stanoví pre správcu pri prevádzaní spracovania osobných údajov je podľa § 5 odst. 1 písm. c) povinnosť spracovávať iba presné osobné údaje, ktoré získal v súlade s týmto zákonom. Ak je to nevyhnutné, osobné údaje aktualizuje. Ak správca zistí, že ním spracovávané osobné údaje nie sú s ohľadom na stanovený účel presné, prevedie bez zbytočného odkladu primerané opatrenia, hlavne spracovanie blokuje a osobné údaje opraví alebo doplní, inak osobné údaje zlikviduje. Nepresné osobné údaje je možné spracovávať iba v medziach uvedených v § 3 odst. 6 zákona č. 101/2000 Zb. Nepresné osobné údaje sa musia označiť. Informáciu o blokovaní, oprave, doplnení alebo likvidácii osobných údajov je správca povinný bez zbytočného odkladu predat' všetkým príjemcom.

Zákon v § 3 odst. 6 stanoví, že ustanovenie § 5 odst. 1 a §§ 11 a 12 sa nepoužijú pre spracovanie osobných údajov nevyhnutné pre plnenie povinnosti správcu stanovených zvláštnymi zákonmi pre zaistenie a) bezpečnosti Českej republiky; b) obrany Českej republiky; c) verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti; d) predchádzania, vyhl'adávania a odhaľovania trestnej činnosti a stíhania trestných činov; e) významného hospodárskeho záujmu Českej republiky alebo Európskej únie; f) Významného finančného záujmu Českej republiky alebo Európskej únie, ktorým je hlavne stabilita finančného trhu a meny, fungovanie peňažného obehu a platobného styku, ako aj rozpočtové a daňové opatrenia; g) výkonu kontroly, dozoru, dohľadu a regulácií spojených s výkonom verejnej moci v prípadoch uvedených v písmenách c) až f); h) činností spojených so sprístupňovaním zväzkov bývalej Štátnej bezpečnosti. Typickým prípadom tu je spracovanie osobných údajov Políciou Českej republiky podľa zákona č. 283/1991 Zb., o Polícii Českej republiky.

Požiadavok na presnosť kladie zákon primárne na správcu osobných údajov. Súčasne však nevyklučuje možnosť, aby správca túto povinnosť plnil na základe podmienenej súčinnosti subjektu údajov, prípadne prostredníctvom svojich zamestnancov. Správca môže v zmluvnom vzťahu zaviazať subjekt údajov k tomu, aby po celú dobu jeho trvanie, pravidelne informoval o všetkých zmenách údajov, ktoré správca o ňom spracováva. Od zamestnancov môže naopak vyžadovať prostredníctvom vnútorných predpisov, alebo stanovením pracovnej zmluvy, aby prevádzali kontrolu

osobných údajov získaných od subjektu. Zároveň môže priamo zvláštny zákon stanoviť subjektu údajov povinnosť nahlásiť zmenu osobných údajov, ako je to napríklad u zákona č. 592/1992 Zb., o poistnom na všeobecné zdravotné poistenie.

5.5.2.2. Druh a rozsah spracovávaných osobných údajov

Ďalšou povinnosťou, je podľa § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 101/2000 Zb. povinnosť zhromažďovať osobné údaje odpovedajúce iba stanovenému účelu a v rozsahu nevyhnutnom pre naplnenie stanoveného účelu. Ide o kritérium primeranosti rozsahu zhromažďovaných osobných údajov vzhľadom k účelu vytýčenému správcom. Nutné je vziať do úvahy možnosť, že rozsah údajov bude vymedzený zvláštnym zákonom, na základe ktorého správca spracovanie prevádza, ktorý môže obsahovať taxatívne označenie údajov vyžadovaných pre naplnenie účelu. Časté však je, že zákon obsahuje iba všeobecné označenie, že je povinnosťou správcu pre účely v ňom stanovené zhromaždiť potrebné osobné údaje. V tomto prípade vágneho zákonného zmocnenia, alebo v prípade spracovania osobných údajov na základe iného právneho titulu, bude závisieť na správcovi, aby určil minimálny rozsah údajov, ktoré mu budú k naplneniu účelu postačovať. V praxi je toto častým dôvodom sťažností, s ktorými sa subjekty údajov obracajú na Úrad. Ide často o prežívajúci fenomén kopírovania občianskych preukazov zo strany správcu, ktorý ani zďaleka nepotrebuje všetky údaje v preukaze obsiahnuté. Určite je na tomto mieste zvážiť aj to, či správca k naplneniu účelu, ktorý si stanoví, vôbec potrebuje zhromažďovať nejaké osobné údaje. Vyžadovať meno a priezvisko od osoby platiacej pri pokladni v supermarkete by bolo v tomto smere určite neprijateľné.

5.5.2.3. Doba uchovania osobných údajov

Za ďalšie kritérium primeranosti spracovania osobných údajov môžeme označiť § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Zb., ktorý ukladá správcovi povinnosť uchovávať osobné údaje iba po dobu, ktorá je nevyhnutná k účelu ich spracovania. Po uplynutí tejto doby môžu byť osobné údaje uchovávané iba pre účely štátnej štatistickej služby, pre účely vedecké a pre účely archívniectva. Pri použití pre tieto účely je treba dbať práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a osobného života subjektu údajov a osobné údaje anonymizovať, akonáhle je to možné. Najistejšou

formou, sa zo strany správcu javí, stanoviť vopred presnú dobu, lehotu, pri určení ktorej musí znovu primárne vychádzať z účelu, ktorý si stanovil. I v tomto prípade bude mať správca uľahčenú úlohu, pokiaľ zvláštny zákon obsahuje taxatívne stanovenie doby, po ktorú môže resp. musí údaje uchovávať. Typicky tak činí zákon č. 582/1991 Zb., o organizácii a prevádzaní sociálneho zabezpečenia, ktorý stanoví dobu pre uchovávanie mzdových listov a účtných záznamov potrebných pre účely dôchodkového poistenia. Taktiež zákon č. 20/1966 Zb., o starostlivosti o zdravie ľudu, ktorý určil maximálnu dobu pre uchovanie údajov vedených v národnom registri hospitalizovaných na 5 rokov, po ktorých uplynutí sa anonymizujú. Zákon však môže stanoviť len lehotu, v ktorej by mala byť potreba ďalšieho uchovania osobných údajov prezkúmaná zo strany správcu, ktorý sa tak znova dostáva do pozície, keď bude závisieť stanovenie primeranosti len na jeho úsudku. Ďalšou možnosťou pre určenie primeranej doby môže byť aj trvanie zmluvného vzťahu medzi správcom a subjektom údajov, prípadne dĺžka premlčacej lehoty.

5.5.2.4. Spracovanie v súlade s účelom

V § 5 odst. 1 písm. f) zákona nachádzame ďalšiu povinnosť správcu, ktorou je spracovávať osobné údaje iba v súlade s účelom, ku ktorému boli zhromaždené. Spracovávať osobné údaje k inému účelu je možné len v medziach ustanovení § 3 odst. 6, alebo pokiaľ k tomu dal subjekt údajov predom súhlas. Znova sa v tomto ustanovení opakuje výnimka zo spracovania, na ktoré sa nevzťahujú § 5 odst. 1 zákona. Dostáva sa tak verejný záujem na zachovaní konkrétnych zákonom vymedzených skutočností (bezpečnosť, obrana, atď.) do popredia pred iné účely. Aj pri aplikácii tejto povinnosti je možné, že bude toto spracovanie v súlade s účelom zaručené zvláštnym zákonom, ktorý stanoví ako povinnosť správcu spracovávať určité údaje, tak aj účel ich spracovania.

5.5.2.5. Otvorenosť zhromažďovania osobných údajov

Ďalšou povinnosťou správcu je podľa § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 101/2000 Zb., zhromažďovať osobné údaje iba otvorene, je vylúčené zhromažďovať osobné údaje pod zámienkou iného účelu alebo inej činnosti. Problém so zakrývaním skutočného účelu sa objavuje často u zamestnávateľov, ktorý získavajú od zamestnancov, prípadne

uchádzačov o zamestnanie údaje, ktoré nie sú potrebné výlučne za účelom prevádzania určitej práce, ale často sú dôvodom diskriminácie, či rozhodnutia o neprijatí uchádzača na danú pracovnú pozíciu, i keď bez ich znalosti, by k tomu nedošlo.

5.5.2.6. Nezdzružovanie osobných údajov

Poslednou v rade povinností uvedených v § 5 odst. 1 zákona č. 101/2000 Zb., je pod písm. h) povinnosť nezdzružovať osobné údaje, ktoré boli získané k rozdielnym účelom. Istú hranicu v tomto smere stanovila už aj povinnosť zhromažďovať osobné údaje iba k stanovenému účelu. Následné spájanie rôznych databáz vedie k tomu, že sa k údajom v nich obsiahnutých priradia ďalšie, ktoré s účelom pôvodnej databáze nesúvisia. Zdalo by sa logické, že je možné združovať osobné údaje zhromaždené k rovnakému účelu. V skutočnosti však musíme vychádzať z jedinečnosti každého účelu a súčasne právneho titulu, na ktorom je spracovanie založené. Nie je možné združiť osobné údaje od rôznych správcov, i keď by boli zhromaždené k rovnakému účelu.

5.5.2.7. Informačná povinnosť

Ďalšími paragrafmi, ktoré dopadajú na správcu osobných údajov v podobe ukladania povinností v súvislosti s prevádzaným spracovaním osobných údajov sú § 11 a 12 zákona č. 101/2000 Zb. Ide o už zmieňované právo subjektu údajov na informovanie o spracovaní, ku ktorému sú použité jeho osobné údaje. Toto právo sa pochopiteľne prejaví ako povinnosť správcu poskytnúť tieto informácie.

V prvom rade ide povinnosť správcu podľa § 11 odst. 1 zákona č. 101/2000 Zb. informovať subjekt údajov o tom, v akom rozsahu a pre aký účel budú osobné údaje spracovávané, kto a akým spôsobom bude osobné údaje spracovávať, a komu môžu byť osobné údaje prístupné. Súčasne musí informovať subjekt údajov o jeho právach prístupu k osobným údajom, práve na opravu osobných údajov, ako aj o ďalších právach stanovených v § 21. Tieto povinnosti by mal správca splniť už pri prvom kontakte so subjektom údajov. V prípade, že správca spracováva osobné údaje získané od subjektu údajov, musí podľa § 11 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb. subjekt údajov poučiť o tom, či je poskytnutie osobných údajov povinné alebo dobrovoľné. Ak je subjekt údajov povinný podľa zvláštneho zákona osobné údaje pre spracovanie poskytnúť, poučí ho správca o tejto skutočnosti, ako aj o následkoch odmietnutia

poskytnutia osobných údajov. Aj pri tomto vymedzení povinnosti nájdeme výnimky, pri naplnení ktorých správca nie je povinný poskytnúť informácie alebo poučenie podľa predchádzajúcich ustanovení. Ide o úpravu v § 11 odst. 3 zákona, ktorá správcu tejto povinnosti sprostí v prípadoch že:

- a) spracováva osobné údaje výlučne pre účely výkonu štátnej štatistickej služby, vedecké alebo archívnické účely a poskytnutie takýchto informácií by vyžadovalo neúmerne úsilie alebo neprimerane vysoké náklady, alebo pokiaľ ukladanie na nosiče informácií alebo sprístupnenie je výslovne stanovené zvláštnym zákonom. V týchto prípadoch je správca povinný prijať potrebné opatrenia proti neoprávnenému zasahovaniu do súkromného a osobného života subjektu údajov;
- b) spracovanie osobných údajov mu ukladá zvláštny zákon, alebo je takýto údaj treba k uplatneniu práv a povinností vyplývajúcich zo zvláštnych zákonov;
- c) spracováva výlučne oprávnené zverejnené osobné údaje;
- d) spracováva osobné údaje získané so súhlasom subjektu údajov.

Ide v zásade o prípady spracovania, keď by poskytovanie týchto informácií či poučenia, postavenie správcu neúmerne sťažili, a vo väčšine prípadov sú tieto informácie subjektu údajov poskytnuté iným spôsobom. Ani uplatnenie niektorej z týchto „informačných“ výnimiek však nezabavuje subjekt údajov práva požadovať informácie podľa zvláštnych zákonov, ako sú napríklad zákon č. 123/1998 Zb., o práve na informácie o životnom prostredí, alebo zákon č. 106/1999 Zb., o slobodnom prístupe k informáciám.

Zvlášť je upravená povinnosť informovať subjekt údajov o spracovaní, v prípade že ide o spracovanie prevádzané na základe výnimky bez súhlasu subjektu údajov, ak je to nevyhnutné pre ochranu práv a právom chránených záujmov správcu, príjemcu alebo inej dotknutej osoby, a tiež v prípade spracovania citlivých osobných údajov, ak je to nevyhnutné pre zaistenie a uplatnenie právnych nárokov.

V § 12 zákona je obsiahnutá povinnosť správcu poskytnúť subjektu údajov informácie na základe jeho žiadosti. Informácia má podľa § 12 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb. obsahovať zdelenie o účele spracovania osobných údajov, o osobných údajoch alebo prípadne kategóriách údajov, ktoré sú predmetom spracovania, a to vrátane ich zdrojov, ďalej má obsahovať informáciu o povahe automatizovaného spracovania v súvislosti s jeho využitím pre rozhodovanie a informácie o príjemcovi.

V tomto prípade má správca dokonca možnosť požadovať za poskytnutie tejto informácie primeranú úhradu, ktorá však nesmie prevýšiť náklady nevyhnutné k poskytnutiu informácie. Túto povinnosť môže za správcu plniť aj spracovateľ osobných údajov.

5.5.2.8. Povinnosť zabezpečiť osobné údaje

Určite nie najmenej dôležitým, len posledným v rade zmieňovaných paragrafov, ktorý sa venuje povinnostiam správcu, je § 13 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý sa týka bezpečnosti osobných údajov. Z § 13 odst. 1 vyplýva pre správcu povinnosť prijať také opatrenia, aby nemohlo dôjsť k neoprávnenému alebo nahodilému prístupu k osobným údajom, k ich zmene, zničeniu či strate, neoprávneným prenosom, k ich inému neoprávnenému spracovaniu, ako aj k inému zneužitiu osobných údajov. Táto povinnosť platí aj po ukončení spracovania osobných údajov. Všetky povinnosti zamerané na ochranu osobných údajov tvoria kompaktný celok, a preto by sa na ne malo takto i nahliadať. „Faktom je, že v minulosti bola problematika ochrany osobných údajov zasiahnutá technokratickými názormi, ktoré ju zužovali len na úroveň týchto bezpečnostných pravidiel. Dochádzalo k prípadom, keď subjekt spracovával osobné údaje aj bez právneho titulu, ktorý by ho k tomu uprávňoval, s odkazom na to, že prijatie dostatočných technologických opatrení postačí k tomu, aby nedošlo k ich ohrozeniu²⁸“ Všetky medzinárodné dokumenty vrátane zákona č. 101/2000 Zb., povinnosť prijať dostatočné opatrenia sice ukladajú, ale žiaden z nich ich nešpecifikuje jednoznačne.

Rámec tejto povinnosti je v prvom rade určený spôsobom a prostriedkami, pri použití ktorých dochádza k spracovaniu osobných údajov, a ktoré je správca povinný určiť pred zahájením spracovania. Odhliadnuc od prípadov, kedy sú tieto činitele určené správcovi zvláštnym zákonom, je na uvážení a možnostiach správcu, aké prostriedky zabezpečenia osobných údajov zvolí. Pri tom je vhodné vziať do úvahy znenie uvodného ustanovenia č. 46 Smernice 95/46/ES, ktoré k opatreniam na zaistenie bezpečnosti spracovania a osobných údajov uvádza, že „tieto opatrenia majú zaistiť primeranú úroveň bezpečnosti odpovedajúcu súčasnému stavu technického rozvoja a nákladom na ich zavedenie a použitie vzhľadom k rizikám pri takomto spracovaní a

²⁸ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s.101

k povahe údajov, ktoré majú byť chránené.“ Inak povedané, má správca prihliadnuť k bežným a rozumne predpokladaným rizikám a použiť jemu v tomto smere dostupné prostriedky na ich eliminovanie. Určite nie je možné a rozumné od správcu očakávať, že dokáže zabrániť udalostiam vysoko nepravdepodobným a nadmieru invazívnym, s ktorými nemohol ani pri vynaložení všetkej odbornej starostlivosti počítať.

Na druhej strane musí vziať pri použití prostriedkov a vytvorení opatrení do úvahy prostredie, v ktorom je spracovanie osobných údajov uskutočňované a charakter údajov, s ktorými je nakladané. Teda či je to zložito organizovaný podnik čítajúci stovky zamestnancov, alebo je sám fyzickou osobou podnikajúcou bez zamestnancov. Súčasne musíme zohľadniť rýchlosť, s akou postupuje vývoj techniky a informačných technológií. Preto opatrenia prijaté pred piatimi či desiatimi rokmi budú s najväčšou pravdepodobnosťou v súčasnosti už nepostačujúce.

V náväznosti je formulované ďalšie ustanovenie § 13 odst. 3 písm. a) až d) zákona č. 101/2000 Zb., ktoré ukladá správcovi povinnosť v rámci prijímania opatrení posudzovať riziká týkajúce sa plnenia pokynov pri spracovaní osobných údajov osobami, ktoré majú bezprostredne prístup k osobným údajom, prihliadať k tomu, aby zabránil neoprávneným osobám prístupovať k osobným údajom a k prostriedkom pre ich spracovanie, ďalej, aby zabránil neoprávnenému čítaniu, vytváraniu, kopírovaniu, prenosom, úprave či vymazaniu záznamov obsahujúcich osobné údaje a v neposlednom rade prihliadnuť k opatreniam, ktoré umožnia určiť a overiť, komu boli osobné údaje predané. V podobnom duchu je formulovaný § 13 odst. 4 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý v oblasti automatizovaného spracovania osobných údajov ukladá správcovi v rámci opatrení tiež zaistiť, aby systémy pre automatizované spracovanie osobných údajov používali iba oprávnené osoby, aby tieto fyzické osoby mali prístup iba k osobným údajom odpovedajúcim oprávneniu týchto osôb, a to na základe zvláštnych užívateľských oprávnení zriadených výlučne pre tieto osoby. Správca má ďalej zaobstarat' elektronické záznamy, ktoré umožnia určiť a overiť, kedy, kým, a z akého dôvodu boli osobné údaje zaznamenané alebo inak spracované, a tiež má zabrániť neoprávnenému prístupu k datovým nosičom. Správca je ďalej podľa § 13 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb. povinný spracovať a dokumentovať prijaté a prevedené

technicko-organizačné opatrenia k zaisteniu ochrany osobných údajov v súlade so zákonom a inými právnymi predpismi.

Zákon č. 101/2000 Zb. sám nestanoví presnú formu týchto dokumentov, ale činia tak v rade prípadov zvláštne zákony. V najväčšej miere sa potom pre výber bezpečnostných opatrení a ich zdokumentovanie užívajú odborné publikácie a medzinárodné technické normy. Tento aspekt je zvlášť dôležitý v prípade kontroly zo strany Úradu, ktorý vychádza pri posudzovaní povinností uložených zákonom z veľkej časti aj z tejto dokumentácie a potom z ich samotnej realizácie a dodržiavania v praxi.

„Súčasťou prijatých opatrení je aj určenie zodpovednosti za ich dodržiavanie, časté u subjektov s veľkým počtom zamestnancov a zložitou organizačnou štruktúrou. Ide o určenie konkrétneho odboru alebo oddelenia, ktoré bude zodpovedné za bezpečnosť spracovania na danom úseku. Súčasťou tohto určenia však má byť aj systém kontroly dodržiavania týchto opatrení zo strany nadradeného subjektu k tomu špeciálne ustanoveného.²⁹“ Úrad pri hodnotení týchto bezpečnostných požiadavkov vychádza vždy z celého súboru prijatých opatrení. Je v tomto smere vhodné poukázať aj na formuláciu správneho deliktu, ktorého sa správca podľa § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Zb. dopustí, pokiaľ neprijme alebo neprevedie opatrenia pre zaistenie bezpečnosti spracovania osobných údajov. Zo znenia tohto ustanovenia s rozhodovacej praxe Úradu tak vyplýva, že skutokovú podstatu správneho deliktu správca naplní aj v prípade, že pripustí existenciu stavu, v ktorom by k neoprávnenému spracovaniu osobných údajov mohlo dôjsť.

5.5.3. Povinnosti správcu pri ukončení spracovania osobných údajov

V predchádzajúcej kapitole už bolo spomenuté, že isté povinnosti nastávajú alebo trvajú správcovi osobných údajov aj po ukončení spracovania. Jednou z nich je vyššie uvedená povinnosť stanovená v § 13 zákona č. 101/2000 Zb., ktorou je dodržiavanie opatrení prijatých pri spracovaní na jeho zabezpečenie, aj po skončení spracovania.

Ako ďalšiu v poradí môžeme nájsť v § 19 zákona č. 101/2000 Zb. povinnosť správcu, ktorý má v úmysle ukončiť svoju činnosť, oznámiť okamžite Úradu, ako naložil s osobnými údajmi, pokiaľ sa na ich spracovanie vzťahuje oznamovacia

²⁹ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 269

povinnosť. Hneď nasledujúci § 20 stanoví, že správca, prípadne na základe jeho pokynov spracovateľ, je povinný previesť likvidáciu osobných údajov, akonáhle pominie účel, pre ktorý boli osobné údaje spracované alebo na základe žiadosti subjektu údajov podľa § 21. Zvláštny zákon stanoví výnimky týkajúce sa uchovávanía osobných údajov pre účely archívniectva a uplatňovanie práv v občianskom súdnom konaní, trestnom konaní a správnom konaní.

„Do úvahy treba brať aj situácie, kedy spracovanie sice ukončí jeden správca, ale na jeho miesto nastupuje iný. Vtedy je možné, že otázku, či je potrebné likvidovať osobné údaje vyriešia ustanovenia iného zákona. Ako napríklad obchodní zákonník, ktorý umožní prechod práv z dôvodov uvedených v § 11.³⁰“ Ostáva tak zachovaná kontinuita spracovania osobných údajov. Môžeme uviesť ako ukážku prechod práv súvisiacich s podnikom na nástupcu, ktorý ďalej podniká pod starou firmou len s nástupníckým dodatkom, následkom čoho na neho prechádzajú aj všetky povinnosti stanovené zákonom č. 101/2000 Zb.

5.5.4. Povinnosti spracovateľa pri spracovaní osobných údajov

Spracovateľ, ktorý má uzatvorenú zmluvu o spracovaní osobných údajov podľa § 6 zákona č. 101/2000 Zb. a ktorá spĺňa všetky zákonné požiadavky na jej obsah a formu, stáva sa jedným zo subjektov, ktorému zákon č. 101/2000 Zb. ukladá v prvom rade povinnosti za účelom ochrany osobných údajov, osobného a súkromného života subjektu údajov. Upravuje ich hlavne v § 7 a 8 zákona.

Podľa § 7 zákona č. 101/2000 Zb. platia pre spracovateľa povinnosti stanovené v § 5 obdobne ako pre správcu. Zároveň pre prípad porušovania povinností zo strany správcu, má podľa § 8 zákona, spracovateľ povinnosť bezodkladne upozorniť správcu na toto porušovanie a ukončiť spracovanie osobných údajov. Pokiaľ tak neučiní, odpovedá za škodu, ktorá subjektu údajov vznikla, spoločne a nerozdielne so správcom údajov. Tým nie je dotknutá jeho zodpovednosť podľa tohto zákona.

Ďalšie povinnosti, ktoré zákon zakladá pre správcu a vzťahujú sa aj na spracovateľa, obsahujú výslovné uvedenie, že tomu tak je v tom ktorom paragrafe. Jedná sa predovšetkým o povinnosti stanovené správcovi v § 10, § 13 odst. 1, § 14 a

³⁰ Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 273

§ 20 zákona č. 101/2000 Zb. U iných povinností uvedených zvlášť v § 11 a § 12 zákon výslovne uvádza, že ich môže spracovateľ plniť dokonca za správcu. V prípade § 13 odst. 2 až 4 je zas možné, aby povinnosti tu stanovené plnil buď správca alebo spracovateľ osobných údajov, a rovnako je tomu tak aj u povinnosti učiniť nápravu a odstrániť závadný stav podľa § 21 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb.

5.5.5. Povinnosti zamestnancov správcu alebo spracovateľa osobných údajov

Zvláštnou kategóriou subjektov, ktorý zákon č. 101/2000 Zb. tiež ukladá určité povinnosti, sú zamestnanci správcu a spracovateľa, prípadne iné osoby, ktoré prichádzajú do kontaktu s osobnými údajmi, a ktorí ich reálne spracovávajú.

Pre tento prípad § 14 zákona č. 101/2000 Zb. stanoví, že zamestnanci správcu alebo spracovateľa a iné osoby, ktoré spracovávajú osobné údaje na základe zmluvy so správcom alebo spracovateľom, môžu spracovávať osobné údaje iba za podmienok a v rozsahu správcom alebo spracovateľom stanovenom. Ide v istom zmysle o inú konštrukciu zodpovednosti správcu zabezpečiť ochranu spracovania podľa § 13, ktorý mu v odst. 3 a 4 ukladá povinnosť ako zaistiť prístup zamestnancov a iných osôb k osobným údajom. Bude sa teda jednať o zmluvné ustanovenia, vnútorné smernice, predpisy a stanovenie náplní práce, ktoré majú vytvoriť rámec pre činnosť zamestnancov alebo iných osôb. Určite si svoje uplatnenie nájdu aj možnosti zabezpečenia informačných systémov a ich nastavenie, ktoré uľahčí správcovi dohliadať na plnenie týchto povinností. Kontrolu ich dodržiavania je nutné chápať ako súčasť opatrení, ktoré správca alebo spracovateľ v súlade s § 13 prevádza. Pretože púhe deklarovanie určitého postupu, nebude účinné a ani akceptovateľné zo strany Úradu pri prevádzaní kontrolnej činnosti, pokiaľ nebude jeho dodržiavanie a naplnenie zo strany správcu alebo spracovateľa aj vyžadované. V súlade s týmto tvrdením je aj existencia samostatnej skutkovej podstaty správneho deliktu, ktorý by postihoval porušenie povinnosti podľa § 14. Úrad bude jednanie v rozpore s týmto ustanovením postihovať podľa skutkových podstát formulovaných v § 44 odst. 2 písm. h) alebo 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Zb. v rámci porušenia povinností podľa § 13.

5.5.5.1. Povinnosť mlčanlivosti

Nasledujúci § 15 zákona č. 101/2000 Zb. upravuje jednu z kľúčových povinností, ktoré sú po týchto zvláštnych subjektoch vystupujúcich pri spracovaní osobných údajov vyžadované. Zákona v § 15 odst. 1 stanoví, že zamestnanci správcu alebo spracovateľa, iné fyzické osoby, ktoré spracovávajú osobné údaje na základe zmluvy so správcom alebo spracovateľom, a ďalšie osoby, ktoré v rámci plnenia zákonom stanovených oprávnení a povinností prichádzajú do styku s osobnými údajmi u správcu alebo spracovateľa, sú povinní zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch a o bezpečnostných opatreniach, ktorých zverejnenie by ohrozilo zabezpečenie osobných údajov. Povinnosť mlčanlivosti trvá aj po skončení zamestnania alebo príslušných prác.

„Netreba však povinnosť mlčanlivosti generalizovať na všetky jednaná, ktoré sú legálne pri spracovaní osobných údajov zo strany oprávnených subjektou učené. Ak je napríklad súčasťou spracovania predanie osobných údajov určitým osobám, nie je možné to odmietnuť s odkazom na existenciu povinnosti mlčanlivosti.³¹“ V tomto smere sa tak mlčanlivosť javí ako doplnok povinnosti správcu spracovávať osobné údaje len v súlade s účelom, pre ktorý boli zhromaždené.

Povinnosť mlčanlivosti sa v právnom poriadku Českej republiky vyskytuje pomerne často a to v súvislosti s úpravou právnych odvetví, v ktorých prichádzajú subjekty plniace svoje povinnosti na základe zvláštnych zákonov, do styku s informáciami, ktorých zverejnenie by mohlo mať nabláhý následok buď vo vzťahu k subjektu, ktorého sa informácie týkajú, alebo by došlo k ohrozeniu iných právom chránených záujmov, ako je bezpečnosť či verejný poriadok. V návaznosti na toto tvrdenie je vhodné spomenúť § 15 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý stanoví, že ustanovením odstavca 1 nie je dotknutá povinnosť zachovávať mlčanlivosť podľa zvláštnych zákonov. Ďalej sa povinnosť mlčanlivosti podľa § 15 odst. 3 zákona č. 101/2000 Zb. nevzťahuje na informačnú povinnosť podľa zvláštnych zákonov. Tu mal zákonodárca na mysli zákony, ktoré informačnú povinnosť priamo ukladajú. Napríklad zákon č. 140/1961 Zb., trestný zákon, ktorý ukladá v § 167 a 168 povinnosť každému, kto sa dozvie hodnoverným spôsobom o spáchaní taxatívne vymenovaných trestných činov, oznámiť túto skutočnosť štátnemu zástupcovi alebo policajnému orgánu. Informačná povinnosť je správcovi napokon uložená aj samotným zákonom

³¹ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 122-123

č. 101/2000 Zb., ktorý sa jej s poukazom na existenciu povinnosti mlčanlivosti nemôže sprostíť. Správca by mal v súlade s § 11 a plnením informačnej povinnosti, informovať svojich zamestnancov aj o tejto povinnosti mlčanlivosti. I keď môže dôjsť v prípade uloženia mlčanlivosti zvláštnym zákonom k jej zduplovaniu, nemôže to byť veci na škodu. Vhodné bude formulovať rozsah tejto povinnosti v interných predpisoch zamestnávateľa a zoznámiť s ňou preukázateľne zamestnancov, na ktorých dopadá, už pri nástupe do zamestnania aj prostredníctvom pracovnej zmluvy.

Priestupku podľa § 44 zákona č. 101/2000 Zb. sa dopustí fyzická osoba, ktorá je k správcovi alebo spracovateľovi v pracovnom alebo obdobnom pomere, vykonáva pre správcu alebo spracovateľa činnosť na základe dohody, alebo v rámci plnenia zvláštnym zákonom uložených oprávnení a povinností prichádza u správcu alebo spracovateľa do styku s osobnými údajmi, tým, že poruší povinnosť mlčanlivosti, za čo jej v súlade so zákonom môže byť uložená pokuta až do výšky 100.000 Kč.

5.5.6. Povinnosti pri predávaní osobných údajov do zahraničia

Zvláštnou kategóriou povinností sú tie, ktoré má správca v momente, keď sa rozhodne, že osobné údaje, ktorých je správcom bude poskytovať do zahraničia. Zákon č. 101/2000 Zb. označuje túto oblasť ako predávanie osobných údajov do iných štátov a upravuje ju v samostnanej III. Hlave v § 27. Odstavec 1 stanoví, že voľný pohyb osobných údajov nemože byť obmedzovaný, pokiaľ sú údaje predané do členského štátu Európskej únie. Ide o základný princíp predávania osobných údajov do iných štátov vyjadrený aj v čl. 1 odst. 2 Smernice 95/46/ES. Ustanovenie § 27 odst. 2 ďalej rozširuje túto možnosť voľného predávania osobných údajov aj do tretích zemí, pokiaľ zákaz obmedzovania voľného pohybu osobných údajov vyplýva z medzinárodnej zmluvy, ku ktorej ratifikácii dal Parlament súhlas, a ktorou je Česká republika viazaná, alebo sú osobné údaje predané na základe rozhodnutia orgánu Európskej únie. Informácie o týchto rozhodnutiach zverejňuje Úrad vo Vestníku. V tomto prípade je však nereálne očakávať, že každý správca bude zoznámený s platnou právnou úpravou. V odstavci 3) počíta zákonodarca s možnosťou, že nedôjde k naplneniu podmienok stanovených v odst. 1 a 2 § 27 zákona č. 101/2000 Zb., preto stanoví, že v prípade ich nesplnenia, môže dôjsť k predaniu osobných údajov, ak správca preukáže, že :

- a) predanie údajov sa deje so súhlasom alebo na základe pokynu subjektu údajov;
- b) sú v tretej zemi, kde majú byť osobné údaje spracované, vytvorené dostatočné zvláštne záruky ochrany osobných údajov, napríklad prostredníctvom iných právnych alebo profesných predpisov a bezpečnostných opatrení. Takéto záruky môžu byť upresnené hlavne zmluvou uzatvorenou medzi správcom a príjemcom, pokiaľ táto zmluva zaisťuje uplatnenie týchto požiadavkov alebo pokiaľ zmluva obsahuje zmluvné doložky pre predanie osobných údajov do tretích zemí zverejné vo Vestníku;
- c) ide o osobné údaje, ktoré sú na základe zvláštneho zákona súčasťou datových súborov verejne prístupných, alebo prístupných tomu, kto preukáže právny záujem; v takom prípade je možné osobné údaje sprístupniť len v rozsahu a za podmienok stanovených zvláštnym zákonom;
- d) je predanie nutné pre uplatnenie dôležitého verejného záujmu vyplývajúceho zo zvláštneho zákona alebo z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Česká republika viazaná;
- e) je predanie nevyhnutné pre jednanie o uzatvorení alebo zmene zmluvy, uskutočnené z podnetu subjektu údajov, alebo pre plnenie zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je subjekt údajov;
- f) je predanie nevyhnutné pre plnenie zmluvy uzatvorenej v záujme subjektu údajov medzi správcom a treťou stranou, alebo pre naplnenie iných právnych nárokov;
- g) je predanie nevyhnutné pre ochranu práv alebo životne dôležitých záujmov subjektu údajov, hlavne pre záchranu života alebo pre poskytnutie zdravotnej starostlivosti.

Pri uplatnení niektorej z týchto možností musí správca pred predaním osobných údajov do tretích zemí požiadať Úrad o povolenie, pokiaľ zvláštny zákon nestanoví inak. Pri posúdení žiadosti prezkúma Úrad všetky okolnosti súvisiace s predaním, hlavne zdroj, konečné určenie a kategórie predávaných osobných údajov, účel a dobu spracovania, s prihliadnutím k dostupným informáciám, k právnym alebo iným predpisom upravujúcim spracovanie osobných údajov v tretej zemi. V povolení stanoví Úrad dobu, počas ktorej môže správca predanie prevádzať. Pôokiaľ dôjde k zmene podmienok, za ktorých bolo povolenie vydané, hlavne na základe rozhodnutia orgánu Európskej únie, Úrad toto povolenie zmení alebo zruší. „Úrad hodnotí tiež súlad právnych predpisov zemí, do ktorých majú byť osobné údaje predávané a vychádza pri tom z existencie osvedčení, ktoré vydala Európska únia pre niektoré štáty.

V styku so Spojenými štátmi americkými je využívaný princíp tzv. bezpečného prístavu, ktorého existenciu a platnosť potvrdila Komisia svojím rozhodnutím z 26. júna 2000. Za bezpečný prístav sa tak môžu prehlásiť tí správcovia osobných údajov, ktorí dodržiavajú pravidlá ochrany osobných údajov a sú v pôsobnosti federálnej obchodnej komisie alebo Departmentu dopravy Spojených štátov amerických.

Európska únia na ceste k zjednodšeniu predávania osobných údajov vydala tiež rozhodnutie o štandardných zmluvných doložkách pre predávanie do tretích zemí³². Ich použitie v zmluve medzi domácim poskytovateľom osobných údajov a zahraničným príjemcom, umožní predanie osobných údajov bez vydania povolenia tak, ako to upravuje výnimka § 27 odst 3 písm b) zákona č. 101/2000 Zb.

³²Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, Praha, ASPI, a.s., 2008, s. 217

6. Orgány ochrany osobných údajov (dozorové orgány)

Dôležitým prvkom konštrukcie ochrany osobných údajov je existencia orgánu, ktorý bude dodržiavanie zásad a povinností, na ktorých je zákon č. 101/2000 Zb. postavený, kontrolovať a zaistiť tak naplnenie samotného účelu zákona, ktorým je ochrana osobných údajov. Existenciu tejto inštitúcie predpokladá už Úmluva č. 108 aj Smernica 95/46/ES. Okrem orgánu, ktorý bude pôsobiť vo vnútri štátu a prevádzať tak ustanovenia prijatého zákona, by mal každý členský štát disponovať aspoň jedným orgánom verejnej moci, ktorý by pôsobil navonok a zaistil tak dohľad nad doržiavaním ustanovení, ktoré členské štáty prijali za účelom prevedenia Smernice 95/46/ES.

Zriadenie dozorového orgánu je obligatórnym požiadavkom zmieňovaných dokumentov, ku ktorých plneniu sa Česká republika a ostatné krajiny Rady Európy a Európskej únie zaviazali. Spôsob akým došlo k prevedeniu tohoto záväzku do praxe sa v jednotlivých krajinách líši. Funkciu dozorového orgánu tak môže plniť buď zmocnenec, označovaný aj ako komisár alebo ombudsman, ako je tomu napríklad v Maďarsku. Ďalej to môžu byť kolektívne orgány rozhodujúce v zbore, čo je pomerne často sa vyskytujúca možnosť, nazývané aj komisie, pôsobiace napríklad vo Francúzsku, Holandsku, Grécku a ďalších. Sú často organizačne spojené s určitým ministerstvom. A posledným vo výčte sú úrady, zriadené napríklad v Českej republike alebo v Slovenskej republike. Funkciu kontrolného orgánu môže zastávať buď jeden alebo viacero orgánov, čo je typické pre spolkové a federálne zriadenia.

Všetky tieto orgány majú byť k plneniu svojich povinností nadané odpovedajúcimi právomocami, ktoré im umožnia zaistiť požadovanú úroveň ochrany osobných údajov, v prípade potreby zasiahnuť a urobiť nápravu, alebo sa obrátiť na súd. Zároveň je im zverená právomoc pri posudzovaní spracovní osobných údajov ešte pred ich zahájením a vedenie registru. Súčasne je im na druhej strane uložená povinnosť zverejňovať pravidelne správy o svojej činnosti.

Nie zanedbateľným je požiadavkou na nezávislosť tohoto kontrolného orgánu, aby bol dostatočne oprostý od akýchkoľvek vplyvov, ktoré by mohli mať dopad na jeho rozhodovacia činnosť.

6.1. Úrad na ochranu osobných údajov

Prvý, v úvode spomínaný zákon č. 256/1992 Zb., prijatý v Českej republike s cieľom naplniť ustanovenia Zmluvy č. 108, nevyhovel v plnej miere požiadavkám, ktoré na neho boli kladené. A to práve s ohľadom na to, že nezakotvil vo svojich ustanoveniach povinnosť zriadiť kontrolný orgán a logicky nedefinoval ani jeho postavenie a pôsobnosť. Tým bola v praxi ochromená možnosť zasiahnuť na ochranu osobných údajov odpovedajúcim spôsobom. K danej situácii neprispela ani skutočnosť, že celkové povedomie o existencii zákona bolo vcelku veľmi nízke.

Nápravu v tomto smere zjednal zákona č. 101/2000 Zb., ktorý upravil postavenie a pôsobnosť Úradu v IV. až VI. hlave.

6.1.1. Postavenie a pôsobnosť Úradu

Postavenie Úradu zakotvil § 28 zákona č. 101/2000 Zb., ktorý stanoví, že Úrad je nezávislý orgán. Vo svojej činnosti postupuje nezávisle a riadi sa iba zákonmi a inými právnymi predpismi. Do činnosti Úradu je možné zasahovať len na základe zákona. Činnosť Úradu je hradená zo samostatnej kapitoly štátneho rozpočtu Českej republiky. Ide o preklamovanie nezávislosti tejto inštitúcie po stránke inštitucionálnej, právnej aj ekonomickej. Z dikcie zákona je jasné, že sa snaží v plnej miere vyhovieť požiadavku jak Zmluvy č. 108 tak Smernice 95/46/ES.

„Nezávislosť však nie je možné chápať absolútne, ale prevažne a ako garanciu toho, že do činnosti tohoto orgánu je možné zasahovať len na základe zákona. Úrad nesmie prijímať žiadne inštrukcie ani pokyny od vlády alebo iných orgánov výkonnej moci.“³³

Nezávislosť Úradu je vyjadrená aj spôsobom, akým sú do svojich funkcií menovaný predseda a inšpektori, zakotveným v §§ 32 a 33 zákona č. 101/2000 Zb. Tie stanovujú, že predsedu a sedem inšpektorov menuje a odvoláva z funkcie prezident na návrh Senátu Českej republiky.

Predseda je menovaný na dobu 5 rokov, na maximálne 2 po sebe idúce funkčné obdobia. Inšpektori sú menovaný na dobu 10 rokov opäť s možnosťou opakovaného

³³ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 172

menovania. Zákon ďalej obsahuje výčet požiadavkov na osobu predsedu, od ktorého sa vyžaduje, aby bol spôsobilý k právnym úkonom, bezúhonný, splňal podmienky stanovené zvláštnym predpisom, jeho znalosť, skúsenosti a morálne vlastnosti boli predpokladom, že bude svoju funkciu riadne zastávať a mal ukončené vysokoškolské vzdelanie. Za bezúhonného sa považuje v prípade, že nebol právomocne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo trestný čin spáchaný z nebalosti v súvislosti so spracovaním osobných údajov. Súčasne je jeho funkcia nezlučiteľná s výkonom funkcie poslanca alebo senátora, sudcu, štátneho zástupcu, akoukoľvek funkciou vo verejnej správe, funkciou člena orgánu územnej samosprávy a s členstvom v politických stranách a hnutiach. Pre zabsulútnenie tejto nezávislosti nesmie predseda Úradu zastávať ani inú platenú funkciu, byť v ďalšom pracovnom pomere ani vykonávať zárobkovú činnosť s výnimkou správy vlastného majetku a činnosti vedeckej, pedagogickej, literárnej, publicistickej a umeleckej, pokiaľ táto činnosť nenarušuje dôstojnosť alebo naohrozuje dôveru v nezávislosť a nestrannosť Úradu. Náplňou činnosti predsedu je riadiť Úrad a zastupovať Českú republiku v európskych pracovných skupinách.

Predpoklady na výkon funkcie inšpektora sú v zásade rovnaké, ako pre výkon funkcie predsedu Úradu. Zákon ďalej upravuje, že inšpektor vykonáva kontrolu, riadi kontrolu, vypracováva kontrolný protokol a prevádza ďalšie úkony, ktoré súvisia s činnosťou Úradu. Zákon ďalej špecifikuje, že zamestnancami Úradu sú predseda, inšpektori a ďalší zamestnanci a vzťahujú sa na nich ustanovenia zákonníka práce, pokiaľ tento zákon nestanoví inak. Kontrolnú činnosť prevádzajú inšpektori a poverení zamestnanci (ďalej len „kontrolujúci“).

Ďalšie ustanovenia zákona sú venované pôsobnosti Úradu. Konkrétne § 29 ods. 1 stanoví, že Úrad prevádza dozor nad doržianím povinností stanovených zákonom pri spracovaní osobných údajov, vedie register spracovaní osobných údajov, prijíma podnety a sťažnosti na porušenie povinností stanovených zákonom pri spracovaní osobných údajov, vykonáva ďalšie pôsobnosti stanovené mu zákonom, prejednáva priestupky a iné správne delikty a udeľuje pokuty podľa tohto zákona, zaisťuje plnenie požiadavkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Česká republika viazaná, a z priamo použiteľných právnych predpisov Európskeho spoločenstva, poskytuje konzultácie v oblasti ochrany osobných údajov, spolupracuje s obdobnými

úradmi iných štátov, s orgánmi Európskej únie a organmi medzinárodných organizácií pôsobiacimi v oblasti ochrany osobných údajov. Úrad v súlade s právom Európskeho spoločenstva plní oznamovaciu povinnosť voči orgánom Európskej únie. Z jeho pôsobnosti je vyňatý dozor nad spracovaním osobných údajov prevádzaných spravodajskými službami.

Podľa § 29a zákona č. 101/2000 Zb. poskytujú ministerstvo vnútra, krajské úrady a úrady obcí s rozšírenou pôsobnosťou Úradu pri výkone pôsobnosti stanovenej týmto zákonom a ďalšími právnymi predpismi, na základe žiadosti Úradu, údaje o obyvateľoch z informačného systému evidencie obyvateľov. Poskytované sú informácie o občanoch Českej republiky aj o cudzincoch, ktorí sú obyvateľmi podľa zvláštneho právneho predpisu. Zvláštnym právnym predpisom sa rozumie zákon č.133/2000 Zb. Údajmi sa má na mysli predovšetkým meno, priezvisko, dátum narodenia, adresa trvalého pobytu, počiatok trvalého pobytu, prípadne jeho zrušenie. Poskytujú sa vždy len tie údaje, ktoré sú nevyhnutné k splneniu danej úlohy.

6.1.2. Činnosť Úradu

Úrad vyvíja svoju činnosť buď z vlastnej iniciatívy, alebo tak činí na základe podnetov a sťažností od verejnosti. „Medzi pojmami sťažnosť a podnet nie je zásadný rozdiel, ktorý by mal vplyv na účinnosť podania. Zákon užíva oba tieto pojmy bez toho, aby ich nejako špeciálne odlišoval. Je možné asi len konštatovať, že sťažnosť môže byť oproti podnetu formulované konkrétnejšie.“³⁴ Otázkou prijímania podnetov a sťažností a ich vybavovania sa zaoberá jak § 29 písm. c), tak § 31 zákona č. 101/2000 Zb. Keďže to zákon nijako nešpecifikuje, je oprávnený k podaniu tejto sťažnosti každý, nemusí to byť výhradne subjekt údajov a nemusí mať ani právny záujem na danej veci. Stačí, že existuje podľa daného sťažovateľa dôvod, na základe ktorého sa domnieva, že mohlo dôjsť k porušeniu zákona č.101/2000 Zb. Úrad prešetruje tieto sťažnosti, ak sú opodstatnené a v prípade nejasností môže žiadať aj o prípadné doplnenie podnetu. Prevažnú väčšinu tejto agendy rieši odbor pre styk s verejnosťou.

Žiadne náležitosti podnetu v zákone upravené nie sú, ale je možné dovodiť, že zo sťažnosti musí byť minimálne patrné, voči komu smeruje a v čom vidí porušenie

³⁴ Maštalka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008, s. 176

zákona, teda popísanie skutokového stavu. Za podanie sa nevyžaduje žiaden správny poplatok, takže v tomto smere nie je sťažovateľ nijako limitovaný.

Podanie sťažnosti alebo podnetu však netreba stotožňovať s návrhom na zahájenie správneho ani iného konania. V prípade, že dôjde zo strany Úradu ako správneho orgánu k zahájeniu takéhoto konania, nevystupuje v ňom sťažovateľ v súlade so zákonom č. 500/2004 Zb., správny rád, ako jeho účastník. O výsledku konania je však následne vyrozumený, podobne aj v prípade, že bude s jeho podnetom naložené inak, napríklad sa rozhodne o odložení veci usnesením, alebo o jeho postúpení k inému príslušnému orgánu.

6.1.2.1. Kontrolná činnosť Úradu

Ako z predchádzajúcich odstavcov vyplýva, Úrad vyvíja rôznorodú činnosť, vždy jasne spojenú s ochranou osobných údajov. Jednou z kľúčových, je výkon kontrolnej činnosti, ktorú prevádzajú kontrolujúce osoby riadiace sa a postupujúce pri tom v súlade aj so zákonom č. 552/1991 Zb., o štátnej kontrole. V kontrolnom procese vystupujú zamestnanci Úradu na kontrolujúci a subjekt, u ktorého sa prevádza kontrola ako kontrolovaný.

Konkrétne povinnosti a oprávnenia kontrolujúcich a kontrolovaných stanoví priamo zákon č. 101/2000 Zb. Kontrola sa zahajuje na základe podnetu alebo kontrolného plánu zaslaním oznámenia štatutárnemu orgánu kontrolovaného. Pri kontrole sú kontrolujúci nadaní radou oprávnení uvedených v § 37 zákona č. 101/2000 Zb.. Ide o možnosť vstupovať do objektov, zariadení a prevádzok, na pozemky a do iných priestorov kontrolovaného správcu a spracovateľa alebo každého, kto spracováva osobné údaje, pokiaľ to súvisí s predmetom kontroly. Do obydli môžu vstupovať iba v prípade, že slúžia tiež k prevádzaniu podnikateľskej činnosti. Ďalej majú oprávnenie požadovať na kontrolovaných a iných osobách, aby v stanovených lehotách predložili originálne doklady a ďalšie písomnosti, záznamy dát na pamäťových médiách, výpisy a zdrojové kódy programov, pokiaľ ich vlastní, výpisy a opisy dát, pokiaľ to súvisí s predmetom kontroly, a ďalej môžu prevádzať vlastnú dokumentáciu. Tiež môžu zaobstarať kópie pamäťových médií, obsahujúcich osobné údaje a nachádzajúcich sa u kontrolovaného. Kontrolujúci sa smú zoznamovať s utajovanými informáciami za podmienok stanovených zvláštnymi právnymi predpismi, a s ďalšími skutočnosťami, ktoré sú

chránené povinnosťou mlčanlivosti. Môžu požadovať od fyzických aj právnických osôb poskytnutie pravdivých a úplných informácií o zisťovaných a súvisiacich skutočnostiach, v odôvodnených prípadoch dokonca zaistiť doklady, ktorých prevzatie však musí byť kontrolovanému písomne potvrdené a na jeho žiadosť mu bude ponechané ich kópia. Ďalej môžu kontrolujúci požadovať, aby kontrolovaný podal v stanovenej lehote písomnú správu o odstránení zistených nedostatkov, a tiež používať telekomunikačné zariadenia kontrolovaných v prípade, keď je ich použitie nevyhnutné pre zabezpečenia kontroly.

K vyváženiu a zaisteniu transparentnosti kontrolného procesu, su kontrolovaným uložené zákonom č. 101/2000 Zb v § 38 aj povinnosti. Kontrolujúci nesmie zásadne prevádzať kontrolu u osoby a veci, ku ktorej má určitý vzťah, a v dôsledku toho by mohli nastať dôvodné pochybnosti o jeho nezaujatosti. Ďalej je kontrolovaný povinný sa kontrolovanému preukázať preukazom a pri prevádzaní kontroly šetriť práva a právom chránené záujmy kontrolovaného. Sú povinný bezodkladne predať doklady, ako aj kópie pamäťových médií kontrolovanému, akonáhle pominú dôvody ich prevzatia a súčasne sú povinní riadne ochraňovať zaistené doklady proti ich strate, zničeniu, poškodeniu alebo zneužitiu. O výsledku kontroly má byť učiný protokol. Na kontrolujúcich sa vzťahuje aj povinnosť zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach zistených pri výkone kontroly a tiež nezneužívať znalosť týchto skutočností. Povinnosť mlčanlivosti pretrváva aj po skončení pracovneprávneho vzťahu k Úradu. Tejto povinnosti môže kontrolujúceho zbaviť predseda Úradu. Povinnosťou mlčanlivosti nie je dotknutá oznamovacia povinnosť a tiež sa nevzťahuje na anonymizované a zobecnené informácie.

Zákon pamätá aj na výčet náležitostí kontrolného protokolu, ktorý má predovšetkým obsahovať popis zistených skutočností s uvedením nedostatkov a označenie ustanovení právnych predpisov, ktoré boli porušené a opatrenia, ktoré boli uložené k náprave, a stanovenie lehoty, do kedy je potrebné ich učiniť. V protokole sa ďalej uvádza označenie Úradu a mená kontrolujúcich na kontrole zúčastnených, označenie kontrolovaného, miesto a čas prevedenia kontroly, predmet kontroly, skutočný stav, označenie dokladov a ostatných dokumentov a zistení, o ktoré sa protokol opiera. Protokol nakoniec podpisujú kontrolujúci, ktorí sa zúčastnili kontroly.

Kontrolujúci je ďalej povinný kontrolovaného zoznámiť s obsahom kontrolného protokolu a predat' mu jeho stejnopis, čo stvrdí kontrolovaný podpisom kontrolného protokolu. V prípade, že kontrolovaný sa odmietne zoznámiť s kontrolným protokolom, alebo toto zoznámenie potvrdiť, vyznačia sa tieto skutočnosti tiež v kontrolnom protokole.

Ak kontrolujúci zistí, že došlo k porušeniu povinností uložených zákonom č. 101/2000 Zb., uloží kontrolovanému urobiť opatrenia k náprave. Ide o nástroj, ktorý má tak inšpektor k dispozícii k dosiahnutiu účelu kontrolnej činnosti. Zasahuje tým fakticky do činnosti kontrolovaného. Je na uvážení kontrolujúceho, aké opatrenia k náprave uloží, a akú lehotu stanoví na ich prevedenie. Jedným z najinvasívnejších opatrení je uloženie povinnosti zlikvidovať osobné údaje. Proti tomuto opatreniu má možnosť kontrolovaný podať námietku k predsedovi Úradu a proti rozhodnutiu predsedu môže ďalej podať žalobu podľa predpisov o správnom súdnictve. V oboch prípadoch sú osobné údaje blokované do doby, než je o opravných prostriedkoch rozhodnuté. Iné druhy nápravných opatrení zákon výslovne nezmieňuje, ale môže nimi byť napríklad uloženie povinnosti upresniť účel spracovania, upraviť klauzulu prostredníctvom ktorej subjekt údajov udeľuje súhlas so spracovaním osobných údajov, zastaviť proces predávania alebo sprístupňovania osobných údajov, poskytnúť subjektu údajov určité informácie, aktualizovať osobné údaje, prijať opatrenia k zlepšeniu zabezpečenia osobných údajov, či doplniť zmluvu o spracovaní osobných údajov prostredníctvom spracovateľa.

Pri prevádzaní kontroly sa na ostatné subjekty vzťahuje povinnosť poskytnúť kontrolujúcemu pri výkone jeho činnosti potrebnú súčinnosť. Tomu, kto ju neposkytne, môže byť uložená poriadková pokuta až do výšky 25.000 Kč., a to aj opakovane. Za nespokojnutie súčinnosti sa považuje aj nesplnenie opatrení uložených k náprave zisteného stavu v stanovenej lehote. O prevedení týchto opatrení je subjekt povinný informovať Úrad v stanovenej lehote.

6.1.2.2. Správne trestanie

Ukladania nápravných opatrení nie je, až na výnimku uloženia ich likvidácie, možné považovať vo vzťahu ku správcovi osobných údajov za sankciu, ale ide skôr o výraz snahy uviesť spracovanie do súladu so zákonom č. 101/2000 Zb. Ukladanie

sankcií je však tiež jednou z hlavných činností Úradu. Hovoríme tu o prevádzaní správneho trestania, ktoré je upravené v VII. hlave zákona č. 101/2000 Zb.

Pri ukladaní sankcií prihliada Úrad k závažnosti, rozsahu, spôsobu a mnohým ďalším aspektom porušenia povinnosti stanovenej zákonom č. 101/2000 Zb. Sankcie rozlišujeme na priestupky upravené v §§ 44 a 44a zákona č. 101/2000 Zb., ktorých sa môže dopustiť iba fyzická osoba, a na tzv. iné správne delikty upravené v §§ 45 a 45a zákona č. 101/2000 Zb., ktorých sa môže dopustiť právnická osoba, alebo fyzická osoba podnikajúca podľa zvláštneho zákona.

Priestupky môžeme ďalej rozdeliť na štyri kategórie. V prvej sa priestupku uvedeného v § 44 odst. 1 zákona č. 101/2000 Zb. môže dopustiť fyzická osoba, ktorá je ku správcovi alebo spracovateľovi v pracovnom alebo obdobnom pomere a poruší povinnosť stanovenú v § 15, teda povinnosť mlčanlivosti. Druhou skupinou sú priestupky, ktorých sa fyzická osoba dopustí ako správca alebo spracovateľ. Ide o taxatívny výčet priestupkov obsiahnutých v § 44 odst. 2 písm. a) až i) zákona č. 101/2000 Zb, ktorý postihuje nestanovenie účelu, prostriedkov a spôsobu spracovania, spracovanie nepresných osobných údajov, zhromažďovanie alebo spracovávanie osobných údajov v rozsahu alebo spôsobom, ktorý neopovedá stanovenému účelu, uchovávanie osobných údajov po dobu dlhšiu než je nevyhnutné, prípadne bez súhlasu subjektu údajov, neposkytnutie informácií subjektu údajov podľa § 11 a § 21, neprijatie alebo neprevedenie opatrení pre zaistenie bezpečnosti osobných údajov a nesplnenie oznamovacej povinnosti. Tretiu skupinu priestupkov tvoria tie, ktorých sa dopustila fyzická osoba ako správca alebo spracovateľ, a ktoré sa súčasne týkajú zásahu do súkromného a osobného života väčšieho počtu osôb, alebo porušenia povinností pri spracovaní citlivých údajov. Za tento typ priestupkov je možné uložiť pokutu až do výšky 5.000.000 Kč. Zvláštnou, novo včlenenou skupinou sú priestupky podľa § 44a zákona č. 101/2000 Zb., ktorých sa dopustí fyzická osoba tým, že poruší zákaz zverejňovania osobných údajov stanovený iným právnym predpisom. Zvýšenou sankciou až do 5.000.000. Kč je v tomto prípade postihované zverejnenie spáchané tlačou, filmom, rozhlasom, televíziou, verejne prístupnou počítačovou sieťou alebo iným obdobne účinným spôsobom. Zvláštnym právnym predpisom bude v tomto prípade aj § 8b odst. 1 zákona č. 141/1961 Zb., o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok), ktorý stanoví, že osoby, ktorým bolo orgánmi činnými v trestnom konaní poskytnuté

informácie o osobách uvedených v § 8a odst. 1 (osoba, proti ktorej sa vedie trestné konanie, poškodený, zúčastnené osoby a svedok) pre účely trestného konania alebo k výkonu práv alebo plneniu povinností stanovených zvláštnym právnym predpisom, ich nesmú nikomu ďalej poskytnúť, pokiaľ ich poskytnutie nie je nutné k uvedeným účelom. O tom musia byť tieto osoby poučené.

Správne delikty môžeme deliť pre zmenu na tri skupiny. Tie, ktorých sa dopustí právnická osoba, alebo fyzická osoba podnikajúca v pozícii správcu alebo spracovateľa. Skutkové podstaty vyjadrené v § 45 odst. 1 písm. a) až i) sú zhodné so skutkovými podstatami priestupkov fyzických osôb vystupujúcich ako správca či spracovateľ. Niektorého z druhej skupiny správnych deliktov sa podľa § 45 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb. dopustí ten, kto ohrozí väčší počet osôb svojím neoprávneným zasahovaním do ich súkromného a osobného života, alebo poruší niektorú z povinností pri spracovaní citlivých údajov. A konečne treťou skupinou správnych deliktov uvedené v § 45a zákona č. 101/2000 Zb. sú tie, ktorých sa právnická alebo fyzická osoba podnikajúca dopustia tým, že porušia zákaz zverejňovania osobných údajov. Zvýšenou sankciou je toto vzerejenie postihnutelné v rovnakých prípadoch ako u priestupkov.

Odpovednosti za správny delikt sa však môže právnická osoba alebo fyzická osoba podnikajúca zbaviť, ak preukáže, že vynaložila všetko úsilie, ktoré bolo možné požadovať, aby porušeniu právnej povinnosti zabránila. Správny orgán tak sankciu neuloží, užije sa liberácie. Novelizáciou došlo k úprave lehôt určených k prejednaniu správnych deliktov. Zatiaľ čo podľa pôvodného znenia zákona bol Úrad povinný do ubehnutia objektívnej trojročnej lehoty, tzn. od kedy bol správny delikt spáchaný, alebo jednoročnej subjektívnej lehoty, tzn. od kedy sa o spáchaní správneho deliktu Úrad dozvedel, o danom delikte rozhodnúť, v súčasnosti je povinný v rovnakých lehotách iba zahajiť konanie o správnom delikte.

6.1.2.3. Register spracovaní

Úrad vyvíja svoju ďalšiu činnosť aj na poli registrácie spracovaní, ktoré sú správcovia povinný podľa § 16 zákona č. 101/2000 Zb. oznámiť Úradu, okrem výnimiek vyššie popísaných v § 18 zákona č. 101/2000 Zb. Túto oznamovaciu povinnosť musí splniť ešte pred zahájením samotného spracovania, preto má Úrad možnosť na základe tohoto oznámenie preskúmať, či dané spracovanie spĺňa podmienky

stanovené týmto zákonom. Zmyslom registrácie je tak získať pre účely predbežnej alebo priebežnej kontroly, údaje o predmetnom spracovaní. Oznamovaciu povinnosť plní na základe oznámenia zaslaného Úradu. Oznámenie má spĺňať náležitosti stanovené v § 16 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb. Za týmto účelom má oznamovateľ k dispozícii aj formulár s už vopred predtlačenými požiadavkami a kategóriami informácií, ktoré je potrebné posúdiť, aby mohol Úrad rozhodnúť, či je spracovanie v súlade so zákonom. Ak oznámenie neobsahuje všetky požadované náležitosti, Úrad na to oznamovateľ upozorní a vyzve ho k ich odstráneniu v primeranej lehote. Ak oznámenie spĺňa všetky požiadavky, kamerový systém je v súlade so zákonom č. 101/2000 Zb., Úrad toto spracovanie zaregistruje a vydá na žiadosť správcu osvedčenie o tejto registrácii. V opačnom prípade zahájí Úrad správne konanie podľa § 17 zákona č. 101/2000 Zb., a to v prípade, že vznikne obava, že by pri spracovaní osobných údajov mohlo dôjsť k porušeniu tohoto zákona.

Oznamovateľ má možnosť v priebehu konania meniť ním oznámené spracovanie a správny orgán bude v konečnom posúdení vychádzať vždy z poslednej verzie tohoto oznámenia. Ak Úrad v priebehu správneho konania dôjde k záveru, že spracovanie vyhovuje stanoveným podmienkam, konanie zastaví a prevedie zápis do registra. Spracovania je možné zahájiť najskôr deň po zaregistrovaní. Ak však budú naďalej u predmetného spracovania pretrvávať rozpory s požiadavkami zákona č. 101/2000 Zb., Úrad toto spracovanie nepovolí. Nepovolenie neznamena, že správca nemá možnosť podať oznámenie spracovania znova.

Môže sa vyskytnúť situácia, že správca, ktorého spracovanie je zapísané v registri, porušuje podmienky stanovené zákonom č. 101/2000 Zb., alebo, že pominie účel, pre ktorý bolo spracovanie zaregistrované. V týchto prípadoch rozhodne Úrad podľa § 17a zákona č. 101/2000 Zb. o zrušení registrácie.

Registrácie Úrad zverejňuje prostredníctvom svojich internetových stránok a zrušenia registrácií prostredníctvom Vestníka Úradu.

7. Aktuálna téma – kamerové systémy

Kamerové systémy, ich inštalácia a monitorovanie osôb týmto spôsobom, sa stalo v súčasnosti hojne sa vyskytujúcim fenoménom. Kamerové systémy nás prenasledujú doslova na každom kroku, pre niekoho je to problém, iný si to v zásade ani neuvedomujú, ale to väčšinou až do okamihu, kým im nejakým spôsobom nezasiahne tento spôsob sledovania do súkromia.

Osobným údajom nie je, ako bolo už na začiatku konštatované, ani zd'aleka iba meno, priezvisko, prípadne adresa bydliska, ale je ním akákoľvek informácia, ktorá sa vzťahuje ku konkrétnemu subjektu údajov, a na základe ktorej môže byť osoba identifikovaná alebo identifikovateľná, je ním teda aj podobizeň človeka, to ako sa chová, spôsob vyjadrovania a ďalšie, ktoré sú kamerami zaznamenané. Prevádzkovanie kamerového systému je považované za spracovanie osobných údajov, ale nie bez výnimky. Kamery inštalované bez možnosti činiť záznam deja, ktorý sledujú, tzv. on-line kamery, nebude možné považovať za spracovanie osobných údajov v zmysle § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Zb. To však neznamená, že na takýto zásah do súkromia, nie je možné aplikovať ustanovenia § 12 občianskeho zákonníka vyžadujúceho súhlas osoby k tomu, aby mohli byť vytvorené a použité podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy, a brániť sa proti takémuto zásahu cestou civilnej žaloby. Aj občiansky zákonník pamätá na výnimky, pri ktorých je možné tak činiť aj bez súhlasu, ale ide len o taxatívne vymenované prípady a účely.

To, že je kamerový systém spustený so záznamom, tiež ešte nie je zárukou, že pojde vždy o spracovanie osobných údajov. Tu sa treba znova zamerať na to, či bude možné snímky z neho vytvorené, označiť za osobný údaj, teda či bude osoba na nich identifikovaná alebo identifikovateľná. V minulosti ponúkala technika len obmedzené možnosti v tomto smere a je viac než isté, že záber z veľkej vzdialenosti, nízkej kvality, disponujúci len úzkou škálou farieb stupne šedi, by v súčasnosti bol len ťažko uznaný za osobný údaj. Pokiaľ by sa samozrejme osoba nevyznačovala inou výraznou charakteristikou, na základe ktorej by ju ostatné osoby ľahko mohli identifikovať. Súčasné technológie a technika sú však už na úplne inom stupni vývoja a je viac než pravdepodobné, že ak si už niekto kamerový systém inštaluje, a bude to za účelom

chrániť si napríklad svoj majetok, tak použije také prostriedky, aby mohol osobu na zábere bezpečne identifikovať.

Ak je teda inštalovaný odpovedajúci kamerový systém so záznamom, stáva sa jeho majiteľ správcom osobných údajov podľa § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Zb. a dopadajú na neho všetky povinnosti z tohto zákona vyplývajúce.

Prevádzkovateľ je podľa § 16 odst. 1 zákona č. 101/2000 Zb., s výnimkou spracovaní uvedených v § 18 zákona č. 101/2000 Zb., povinný oznámiť zámer spracovávať osobné údaje prostredníctvom kamerového systému písomne Úradu pred zahájením spracovania. V oznámení je povinný uviesť skutočnosti vymenované už vyššie pri pojednaní o oznamovacej povinnosti správcu obecne. Vychádzajúc z praxe Úradu, problémom nebýva stanovenie účelu u kamerových systémov, ktorým je v drvivej väčšine ochrana majetku správcu a často aj ochrana zamestnancov. Problémom však už býva naplnenie takto stanoveného účelu. Tiež nie je problémom označiť kategórie údajov a subjektov, o ktorých budú zhromažďované. Problematickou je otázka rozsahu spracovávaných údajov, aby bol skutočne určený len taký okruh, ktorý vedie k naplneniu účelu spracovania. „Túto skutočnosť musí prevádzkovateľ kamerového systému zohľadniť hlavne pri umiestnení a nastavení kamier.³⁵“ S tým úzko súvisí aj časový úsek, počas ktorého bude kamera snímať so záznamom. „V podnikoch s nepretržitou prevádzkou postačí určite jeden deň na to, aby správca zistil, že došlo k nejakému incidentu, strate či krádeži. V iných prípadoch je len na posúdení Úradu, aby určil, či je doba zvolená správcom primeraná vzhľadom k stanovenému účelu. Bežne akceptovaným býva časový úsek pár dní³⁶“, s ohľadom na víkendy a dni pracovného pokoja, počas ktorých nemá možnosť správca niektoré skutočnosti odhaliť.

Ďalšou zložitou otázkou je okamih, keď sa má správca rozhodnúť, či bude prevádzkovať kamerový systém so súhlasom subjektu údajov, alebo nie. „Toto pravidlo je však použiteľné len v prípade, že je možné jednoznačne vymedziť okruh osôb nachádzajúcich sa v dosahu kamier a vyžadovanie predchádzajúceho súhlasu so spracovaním osobných údajov prostredníctvom kamerového systému je teda značne

³⁵ Bartík, V., Janečková, E., Ochrana osobných údajů v aplikační praxi (vybrané otázky), Praha, Linde Praha, a.s., 2009, s. 54

³⁶ Stanovisko Úradu pro ochranu osobních údajů č. 1/2006, Provozování kamerových systémů z hlediska zákona o ochraně osobních údajů, Praha, 2006, http://www.uouu.cz/files/stanovisko_2006_1.pdf

diskutabilné.³⁷ Vtedy je vhodné postupovať podľa § 5 odst. 2 zákona č. 101/2000 Zb., kedy môže správca spracovávať osobné údaje bez tohoto souhlasu, ale iba v prípadoch uvedených v § 5 odst. 2 písm. a) až g) zákona č. 101/2000 Zb. Najčastejšou aplikovateľnou výnimkou je písm. e), teda ak je spracovanie nevyhnutné pre ochranu práv a právom chránených záujmov správcu, príjemcu alebo inej dotknutej osoby. Pri aplikácii tejto výnimky z obecnej povinnosti platí súčasne veta za stredníkom citovaného ustanovenia, ktorá uvádza, že takéto spracovanie nesmie byť v rozpore s právom subjektu údajov na ochranu jeho súkromného a osobného života. Dostávajú sa tak do konfliktu dve ústavné práva, a rozhodnutie ktoré v danom momente preváži je nutné dôkladne zvážiť. K danej otázke sa vyjadril Ústavný súd Českej republiky, ktorý zdôraznil, že „k obmedzeniu základných práv a slobôd, i keď ich ústavná úprava obmedzenie predpokladá, môže dôjsť v prípade ich kolízie. Základná je v tejto súvislosti maxima, podľa ktorej je možné základné právo alebo slobodu obmedziť iba v záujme iného základného práva alebo slobody. V prípade záveru o opodstatnenosti priority jedného z dvoch v kolízii stojacich základných práv je nutnou podmienkou konečného rozhodnutia tiež využitie všetkých možností minimalizácie zásahu do druhého z nich. Tento záver je možné dovodiť aj z čl. 4 odst. 4 Listiny v tom zmysle, že základné práva a slobody musia byť šetrené nie len pri používaní ustanovení o medziach základných práv a slobôd, ale aj analogicky tiež v prípade ich obmedzenia v dôsledku ich vzájomnej kolízie.“³⁸ Vyjadril tak požiadavok vo vzťahu k rozhodovacej praxi, na základe ktorého môže byť jedno základné právo derogované na úkor iného len pri skutočne opodstatnenom ohrození jedného z nich.

Prevádzkovateľ kamerového systému má plniť aj ďalšiu povinnosť podľa § 11 zákona č. 101/2000Zb., teda povinnosť informovať subjekt údajov v zákonom stanovenom rozsahu. Z dikcie zákona tak vyplýva, že iba samotné označenie priestorov sledovaných kamerovým systémom pyktogramom alebo tabuľkou s informáciou, že je priestor sledovaný kamerovým systémom asi nepostačí. Preto je vhodné, aby správca doplnil informáciu o tom, kto je správcom kamerového systému a kde môže subjekt údajov získať podrobnejšie informácie o danom spracovaní. Súčasne je správca

³⁷ Bartík, V., Janečková, E., Ochrana osobních údajů v aplikační praxi (vybrané otázky), Praha, Linde Praha, a.s., 2009, s. 59

³⁸ Nález Ústavného súdu Pl. ÚS 4/94

povinný plniť aj bezpečnostné opatrenia podľa § 13 zákona č. 101/2000 Zb., a to aj po skončení spracovania, tak ako to požaduje zákon.

K inštalácii kamerových systémov správny orgán obecne uvádza, že vzhľadom k ich zvláštnemu charakteru a možnosti zneužitia záznamov, je možné použiť ich až vtedy, pokiaľ sú menej invazívne prostriedky nedostačujúce. S týmto názorom je možné z časti nesúhlasiť „vzhľadom k tomu, že v prípade, ak je kamerový systém nastavený tak, že by spracovovanie osobných údajov bolo v súlade so zákonom, tak je tento spôsob spracovania legálny a legitímny a Úrad ma zo zákona iba právomoc posudzovať zákonnosť a nie vhodnosť spracovania.³⁹“

Pri inštalácii kamerového systému, ako prostriedku k zaisteniu ochrany osôb a majetku je nutné pristupovať odlišne k jednotlivým monitorovaným priestorom či objektom, a to aj vo vzťahu k rôznemu dennému režimu v danom priestore. Je tak vhodné odlišiť monitorovanie plášťa budovy alebo priestor vchodu, od vnútorných priestorov, v ktorých subjekty údajov majú právo na rešpektovanie určitej miery súkromia. Toto právo se významne prejavuje hlavne u zamestnancov, ktorí trávajú na pracovisku podstatnú časť svojho života a nadväzujú tu interpersonálne vzťahy. Evropský súd pre ľudské práva dovodil, že „pod pojmom súkromie je nutné rozumieť právo každého človeka na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, a to i na pracovisku⁴⁰“ Podľa tohoto súdu nie je tak dosť dobre možné oddeliť súkromý a profesionálny život, a preto právo na rešpektovanie súkromného života zahŕňa aj právo na rešpektovanie súkromia v zamestnaní.

Obdobne je nevyhnutné rozlišovať, či monitorovanie prebieha iba v dobe, keď sa v danom priestore nevyskytujú žiadne osoby, alebo či je systém v nepretržitej prevádzke. V prípade nepretržitého monitorovania platia limity už zmienenej povinnosti na rešpektovania súkromia, ale naopak snímanie priestorov, v ktorých sa v danom čase nemajú vyskytovať žiadne osoby, je z hľadiska ochrany osobných údajov akceptovateľné.

³⁹ Bartík, V., Janečková, E., Ochrana osobných údajů v aplikační praxi (vybrané otázky), Praha, Linde Praha, a.s., 2009, s. 57-58

⁴⁰ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Niemietz v. Nemecko z roku 1992

7.1. Kamerový systém v bytových domoch

V súčasnosti sa objavuje veľká snaha majiteľov a nájomníkov v bytových domoch, inštalovať do nich kamerové systémy za účelom ochrany majetku a zdravia, zabránenia vandalizmu a možnosti preukázania trestných činov či priestupkov.

Problematickým býva v tomto smere dosiahnuť vhodný právny titul, na základe ktorého bude spracovanie prebiehať. Získanie súhlasu všetkých osôb reálne bývajúcich v dome, a teda všetkých subjektov údajov, ktorých osobné údaje budú spracovávané, je prakticky nerealizovateľné, čo pripúšťajú aj samotní majitelia, či správcovia kamerových systémov. Problémom je aj možnosť odvolateľnosti tohoto súhlasu. Takže do úvahy prichádza iba aplikovanie niektorej z výnimiek, najčastejšie konkrétne výnimky podľa § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Zb. Tu však znova narazíme na problém rešpektovania súkromia a osobného života subjektov údajov, vyplývajúceho z druhej časti ustanovenia tejto výnimky za stredníkom. Znova sa tak k slovu dostáva judikatúra Európskeho súdneho dvora, podľa ktorého by bolo príliš reštriktívne limitovať súkromie na vnútorný okruh, v ktorom jednotlivец môže žiť svoj súkromný život, len na priestory za dverami jeho bytu. „V zásade je tak z pohľadu Úradu umiestnenie kamerového systému v bytových domoch dosť problematické v priestoroch, ktoré tvoria obvyklé prístupové trasy k bytom, priestory vchodoch a výťahov, kde je miera rešpektovania súkromia určite vyššia. Menej problematickými sú už potom priestory kočikárni, pivních a povál, kde sa obyvatelia domu vyskytujú spravidla sporadicky.“⁴¹ Prístupu Úradu svedčí aj rozhodnutie Mestského súdu v Prahe, v ktorom sa uvádza, že „ochrana majetku alebo ochrana pred útokmi na členov družstva, nemôže zdôvodniť natoľko razantné obmedzenie práva na súkromie, kedy sú spoločné priestory v dome bez súhlasu všetkých užívateľov bytov nepretržite monitorované kamerovým systémom, záznamy z monitorovania sú ukladané a osoby na týchto záberoch sú identifikovateľné.“⁴²

⁴¹ Stanovisko Úradu pro ochranu osobních údajů č.1/2008, Umístění kamerových systémů v bytových domech, Praha, 2008, http://www.uouu.cz/files/stanovisko_2008_1.pdf

⁴² Rozsudok Mestského súdu v Prahe 7 Ca 204/2005-49

7.2. Kamerový systém na pracovisku

Ďalším z frekventovaných a Úradom dosť často posudzovaných miest inštalácií kamerových systémov, sú aj pracoviská. Snahou oznamovateľov je dosiahnutie účelu, ktorým je už tradične ochrana majetku pred krádežami a poškodzovaním, bezpečnosť osôb a ochrana zamestnancov. Na jednej strane treba konštatovať, že inštaláciou kamerových systémov na pracovisku dôjde jednoznačne k zásahu do súkromia osôb. Ale na druhej strane vedie tiež k zlepšeniu úspešnosti v boji so stále narastajúcou kriminalitou.

V zásade môže mať kamerový systém na pracovisku dvoje využitie. Za prvé, môže viesť ku skutočnému sledovaniu zamestnancov na pracovisku s cieľom zistiť, ako využívajú svoju pracovnú dobu a sledovať plnenie ich pracovných úloh. Za druhé, a zamestnávateľom často deklarované využitie, je znova ochrana majetku.

Pri posudzovaní tohoto spracovania osobných údajov je základom nie len zákon č. 101/2000 Zb., ale aj zákonník práce. Kľúčovú úlohu tu zohráva § 316, ktorý výslovne zakazuje zamestnávateľovi narušovať súkromie zamestnanca na pracovisku tým, že ho podrobuje otvorenému alebo skrytému sledovaniu. V tomto prípade neprichádza do úvahy ani inštalácia kamerového systému so súhlasom zamestnancov, keďže sa jedná o kogentné ustanovenie zákonníka práce, od ktorého sa nie je možné odkloniť ani súhlasným prejavom vôle. Súhlas zamestnancov by bol irelevantný a šlo by v zásade o úkon in fraudem legis. Jedinou možnou výnimkou, pri ktorej by inštalácia kamerového systému mohla prichádzať do úvahy je prípad, ak by mal zamestnávateľ k sledovaniu závažný dôvod spočívajúci v zvláštnej povahe činnosti. V prípade, že sa zamestnávateľ využije túto výnimku, začínajú na neho okamžite dopadať všetky ustanovenia zákona č. 101/2000 Zb. Takže skutočnosť, že bude môcť prevádzkovať kamerový systém, ešte neznamená, že musí zamestnancom zaručiť určitú mieru súkromia aj na pracovisku a k sledovaniu tak vyhradiť len tie priestory, v ktorých je to nevyhnutné vzhľadom k deklarovanej zvláštnej povahe činnosti.

7.3. Kamerový systém v zdravotníckych zariadeniach

Zo strany prevádzkovateľov nemocníc v prípade inštalácie kamerových systémov v zdravotníckych zariadeniach, sa musia sklbiť už vyššie spomínané požiadavky na legalitu spracovania osobných údajov prostredníctvom kamerových systémov. Účelom, ktorý ma naplniť kamerový systém je znova ochrana majetku nemocníc, bezpečnosť personálu a v neposlednej rade ochrana pacientov.

Keďže v tomto type zariadení sa vyskytujú tri typy subjektov, je nutné brať pri inštalácii kamerového systému ohľad na každý z nich, V prvom rade sú to zamestnanci, ktorých sledovanie na pracovisku už bolo vyššie zmienené a je asi možné konštatovať, že tu neprichádza do úvahy ani aplikácie výnimky zo zákazu sledovania zamestnancov pre zvláštnu povahu činnosť na strane zamestnávateľa. Ďalšou skupinou subjektov údajov sú pacienti, ktorých sledovanie by bolo už len vzhľadom k dôvodu pobytu v zdravotníckom zariadení, možné považovať za neprimeraný zásah do ich súkromia. Došlo by tak totiž k spracovaniu aj ich citlivých údajov o zdravotnom stave, ktoré je možné spracovávať len s ich súhlasom a určite nie je možné podmieňovať ošetrovanie, či hospitalizáciu jeho udelením. Poslednou kategóriou subjektov sú tretie osoby, obvykle doprovod, či návštevy pacientov. U týchto subjektov by prichádzala do úvahy aplikácia výnimky podľa § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Zb., problémom však je, že priestory, v ktorých sa pohybujú tieto osoby, sú zároveň pracoviskom zamestnancov, a tak si nie je dosť dobre možné predstaviť také nastavenie kamerového systému, ktorý by vyhovoval obidvom typom subjektov v plnej miere.

Kamerové systémy sú tak obvykle umiestňované pri vstupoch do zariadení, vjazdoch, pri prístupe k heliportu, prípadne pri vstupoch na jednotlivé oddelenia. Tu nie je inštalácia v zásade sporná, keďže zásah do súkromia všetkých kategórií takto snímaných osôb je minimálny a správca tým naplňa ním vytýčený účel ochrany drahých zariadení, liekov, či osobných údajov.

8. Záver

Cieľom tejto práce bolo načrtnúť rozsah úpravy toho, čo môžeme označiť za svoje osobné údaje. Súčasne šlo o popis možností, ktoré nám platná právna úprava ponúka v rámci ochrany nakladania s nimi. Ide o oblasť, ktorej novelizácie a novo zavádzané inštitúty ochrany osobných údajov do už existujúcich právnych predpisov, sú v rýchлом slede nahradzované zas novými. Dynamika vývoja určite nie je naškodu, kadže ide snád' len o prínos v rámci ochrany osobných údajov. Na druhej strane to s'ťažuje pozíciu bežného človeka orientovať sa v možnostiach a právach, ktoré mu z toho plynú.

Osobne považujem za dôležité chrániť si svoje údaje a tým pádom aj orientovať sa platnej právnej úprave. V niektorých prípadoch je však obtiažne stotožniť sa s výkladom pojmov, alebo inštitútov, ktoré zákonodárca musí použiť a vysvetliť, aby dosiahol svoj zámer ochrany osobných údajov. Definovať samotný pojem osobný údaj, ktorý je buď príliš zužovaný alebo príliš rozširovaný zo strany správcov, zväčša v záujme zlepšenia ich pozície vo vzťahu k povinnostiam, ktoré na nich v závislosti na tom dopadajú, uznávam nie je ľahké, ale v zásade sa prikláňam k definícii toho, že ide informáciu, na základe ktorej môže byť človek identifikovaný alebo identifikovateľný. Ale netrúfam si učiť výčet všetkých údajov, ktoré k tomuto môžu viesť, pretože ich objem je vždy a vo vzťahu ku každému jedincovi, teda subjektu údajov, odlišný a často závisí od samotnej pozície pozorovateľa, a preto si myslím, že by mal byť aj z tohoto pohľadu vždy hodnotený.

Problém spracovania osobných údajov a to čo je možné za spracovanie označiť, vidím ako druhý z kľúčových momentov pri posúdení toho, či jednanie osoby, potencionálneho správcu osobných údajov, spadá pod rozsah zákona č. 101/2000 Zb. Pracovať s definíciou, ktorú obsahuje zákon nie je možné, bez poznania hlbšieho zmyslu toho, čo daný subjekt s osobnými údajmi v skutočnosti činí. Zúžiť tento pojem v prípade neautomatizovaného spracovania iba na znenie Smernice 95/46/ES, konkrétne na úvodné ustanovenie č. 27 ktorý stanoví, že „pokiaľ ide o manuálne spracovanie, týka sa táto smernica iba kartoték a nie neusporiadaných spisov. Obsah kartoték musí byť hlavne usporiadaný podľa stanovených hľadísk týkajúcich sa osôb, ktoré umožňujú ľahký prístup k osobným údajom. Spisy alebo súbory spisov, rovnako aj ich obaly, ktoré nie sú usporiadané podľa určených hľadísk, nespádajú v žiadnom prípade do

oblasti pôsobnosti tejto smernice“, nepovažujem za vyčerpávajúci v tomto smere a spracovaním by som označila aj tieto, byť neusporiadaná spisy, či súbory spisov, zvlášť ak je nepochybné, že obsahujú osobné údaje a správca s nimi nakladá niektorým zo spôsobov, ktoré za spracovanie označuje zákon v § 4, teda minimálne ich uchováva. Mal by teda plniť povinnosti stanovené zákon aj ostaným správcom bez výnimky.

To je len dielčí náčrt problémov, s ktorými sa bude nevyhnutné v pokračujúcom sa vývoji vysporiadať a bude len na tvorcoch novelizácií, prípadne zvláštnych právnych úprav, ktoré stále častejšie reflektujú problém ochrany osobných údajov, ako s tým naložia.

Neopomenuteľnú úlohu v rámci ochrany osobných údajov zohráva Úrad na ochranu osobných údajov, ktorý vystupuje vo vzťahu k osobným údajom ako akási garancia ochrany pred neopráveným nakladaním s nimi. Je možno naškoda, že mu médiá a možno už i verejnosť prisudzujú pozíciu „ochráncu súkromia“. Z toho potom plynie určité sklamanie pri zistení, že naozaj nejde o všemocný úrad, a že jeho ochrana je zúžená skutočne na osobné údaje, nie súkromie ako také, a logicky tak nemôže zo svojej pozície suplovať činnosť ani obecných a ani trestných súdov. Zadefinovať postavenie a posobnosť Úradu myslím však nie je potrebné podrobnejšie, skôr rozvinúť v tomto smere ešte širšiu osvetu a povedomie o tejto inštitúcii.

Myslím, že do budúca má toto odvetvie práva význam, ktorý bude len narastať, keďže rozvoj technológií uľahčujúcich prístup k osobným údajom nejde zastaviť a rovnako tak nejde zastaviť snahu zneužiť ich. Na druhej strane, určite nie je vhodné privádzať potrebu ochrany do absurdity a vyžadovať na každom kroku súhlas, prípadne preukázanie oprávnenia, sa čo i len dívať na naše osobné údaje. Nemyslím, že nám hrozí dosiahnutie štádia Orwelom popísaného a všade prítomného Veľkého brata, ktorý všetko vidí a sleduje. Ľudia si totiž určite sú vedomí toho, že nejaké súkromie majú a že k nemu patria i osobné údaje, a majú hranice, za ktoré už nikoho vpustiť nebudú chcieť.

Zoznam použitej literatury a prameňov

1. Mates, J., Ochrana osobních údajů, Praha, Karolinum, 2002
2. Matoušová, M., Hejlík, L., Osobní údaje a jejich ochrana, 2. doplněné a aktualizované vydání, Praha, ASPI, a.s., 2008
3. Maštálka, J., Osobní údaje, právo a my, Praha, C. H. Beck, 2008
4. Bartík, V., Janečková, E., Ochrana osobních údajů v aplikační praxi (vybrané otázky), Praha, Linde Praha, a.s., 2009
5. Dôvodová správa k zákonu č. 170/2007 Zb., ktorým sa novelizoval zákon č. 101/2000 Zb., ASPI
6. Nález Ústavného súdu Pl. ÚS 4/94
7. Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Niemietz v. Nemecko z roku 1992
8. Rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu 9 As 34/2008-68 z 12. februára 2009, <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=anonymZneni&id=19215&mark=>
9. Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č.1/2008, Umístění kamerových systémů v bytových domech, Praha, 2008, http://www.uouu.cz/files/stanovisko_2008_1.pdf
10. Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 1/2006, Provozování kamerových systémů z hlediska zákona o ochraně osobních údajů, Praha, 2006, http://www.uouu.cz/files/stanovisko_2006_1.pdf

Právne predpisy:

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictví České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, měně a přimění

Zákon č. 121/2000 Sb., o právě autorském, o právech souvisejících s autorským právem a o změně některých zákonů

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a o změně některých zákonů

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a převádění sociálního zabezpečení

Zákon č. 20/1966 Sb., o starostlivosti o zdraví lidu

Zákon č. 123/1998 Sb., o právě na informace o životním prostředí

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Smlouva Rady Evropy č. 108/, o ochraně osob, se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/977/SVV o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestných věcech

Personal data protection

Summary

Personal data protection is fairly new section of law, that comes to awareness from seventies of last century in connection with technics and technology development. This thesis result from contemporary valid legal regulations of european and national law, which is tightly connected due to legal enactment harmonization. The essence of domestic legal enactment is law nr. 101/2000 CoL (Collection of Laws), about personal data protection and about change of some laws. First chapters are dedicated to specifications of law enactment.

In the first place about personal data protection is to define personal data alone. It is the goal of third chapter. It's considered as whatever information relating to determined or determinable data subject. So it is term of large comprehension, which is required for further specification in special types of personal data. The opposite of personal data is anonymous data, which can be handled at will. To personal data group we include indentification data. It's form is strictly determined and is law constrained. Practically we are often forced with attitude, that only this type of data are considered to personal data of certain individual. Concretely it is name, last name, date and place of birth, identification card number. Birth number as next identification data is also protected by law nr. 133/2000 CoL about population evidence and birth numbers. Next types of pesonal data are descriptive, adress data and sensitive data. It is necessary to consider all these data types to certain person, i.e. data subject. According to a law data subject is only natural person, to which are data related. Next chapter is dedicated to the data subject, its character and the matter of who is or is not any more a subject.

Personal data protection consists in lawful conditions for a processing of personal data, their manipulating, sharing them to foreign countries, eventually other operations in which should misuse abuse. The law permits to process personal data only under authority of any lawful predicate. In the first place it is an existence of authorization to certain processing directly by law. Second choice is a data subject's agreement, and also subject must be informed. Personal data administrator must evidence this agreement for whole time of processing. Also data subject has a choice to withdraw agreement. Everybody who wants to process personal data, must accomplish

all duties by the law nr. 101/2000 CoL. Whole process of personal data processing, from its announcement, including all duties for administrator and privileges for subject resulting from law are contained in next chapter.

The first duty is to announce this potential processing to the office for personal data protection, which is authorized to survey duties fulfillment by personal data protection. The office for personal data protection is also potent to affect anybody, who is processing with personal data in conflict with law and accordingly penalize him. It should act so from its own initiative, or as impulse from other organs, or public. It also administer a public registry of data processings. It serves attitudes to discussed problems from practice and it also tries to appeal on public's awareness.

Conclusion of this work is dedicated to actual problem about more frequent usage of camera systems with data record at workplaces, in hospitals, flat houses. These are also considered as form of personal data processing.

The sphere of personal data is very sensitive and easily abused. Due to this fact I tried to include in this work at least basic domains, which our enactment is possible to contain and grant public a chance to protect its privacy.

osobný údaj - personal data
súkromie - privacy
spracovanie - processing